

Uj LAPO

Taxa postală plătită în numărul con-
aprobării Dir. Gen. P.T. No. 157.612

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 132 (1279) sz. * Vasárnap, 1936 június 14

Főmunkatárs:
dr Gyáriás Elemér

A király hárommillió leit adományozott a cotroceni katasztrófa szegény sebesültjei részére

A király parancsára a munkaképtelenné váltakról az állam
fog gondoskodni. — A főpolgármestert a belügyminiszter
kimentette a felelősség alól a király előtt

Bucuresti. Saját tud. *Inculet* belügyminiszter tegnap délelőtt kihallgatáson volt a király-nál és jelentést tett a cotroceni szerencsétlenség ügyében lefolytatott vizsgálatról. A belügyminiszter azoknak az adatoknak alapján, amelyeket a vizsgálatot vezető tényezők és a szakértőbizottságok eddigi munkája eredményezett, ismertette a katasztrófa okát, valamint a fogantatott megtorló intézkedéseket és a sebesültek ápolására és segítésére vonatkozó intézkedéseket is.

Belügyminisztériumi körökben úgy tudják, hogy ezen a kihallgatáson szóba került *Donescu* főpolgármester helyzete is. *Köztudomású* ugyanis, hogy a király bizalma a főpolgármester iránt meggingott az események következtében és valószínűnek látszik, hogy az uralkodó felvetette *Donescu* eltávolításának gondolatát is. *Inculet* belügyminiszter azonban oly értelmű magyarázatot adott, amelyek, ha nem is engesztelték ki egészen a királyt *Donescuval* szemben, mégis meggyőzték arról, hogy őt nem terheli felelősség a szerencsétlenségért.

Inculet előadta, hogy a vétkesek már a bíróság kezén vannak. A főpolgármestert hibáztatni nem lehet, mert ő nem tett mást, mint aláírta szakelőadóinak a jelentéseit, illetve megbízva azok jóhiszeműségében, rendelkezéseket adott ki. Végeredményben — állítja maga *Inculet* — azt nem lehet kívánni, hogy a főpolgármester személyesen vizsgálja felül minden szög beverését a városépítészeti és vá-

rosrendészeti munkálatok nagy összességében, amelyben egy tribün építése elenyésző jelentőségűnek látszik. A polgármesteri hivatalnak hatalmas műszaki személyzete van. Mérnökök, építésszek, munkavezetők stb. A műszaki ellenőrzés ezek feladatkörébe tartozik, míg a főpolgármester csak az általános irányelveket szabja meg.

Bár a közvélemény több száz halotról beszélt, azonban a

belügyminiszter legújabb jelentése szerint a halottak száma ma sem több háromnál

Az egyes kórházakban a következő számokban vannak sebesültek elhelyezve:

Coltea-kórház 35 sebesült, Colentina 35. Filantropia 35. Wiling 23. Polizu 7. Floreasca 7. Urgenda 27. Brancovenesc 51. Central dr Cantacuzino 13. Corpul Gardienilor kórház 26. Regina Maria katonai kórház 100. Gerota szanatórium 5. Saint Vincent de Paul szanatórium 3. Central szanatórium 1. Princípese Elena gyógyintézet 1. összesen 369 sebesült.

Kitűnik ebből a kimutatásból, hogy a kórházakban elhelyezett sebesültek száma nőtt. Ezt azzal magyarázzák, hogy a szerencsétlenség után annyira megtelek a kórházak, hogy a könnyebben sebesülteket hazabocsátották. Ezeknek az állapota azonban rosszabbodott, úgy-hogy utóbb mégis fel kellett őket venni a kórházba.

Vasilescu alpolgármester a főbűnös a pályázat döntésében

A vizsgálat újabb terhelő bizonyítékokat gyűjt a letartóztatottak ellen. A tribünépítési munka pályázóinak vallomásából kiderül, hogy a versenytárgyalás egészen önkényesen, a törvényes előírások megsértésével folyt. A pályázat ugyanis írásbeli ajánlatok alapján tulajdonképpen már be is fejeződött, mikor *Vasilescu* alpolgármester a törvény rendelkezéseivel ellentétben, szóbeli versenytárgyalást rendelt el. Ekkor a pályázók kétségbevonták a

Marin Druțu jogosítványát, de *Vasilescu* azzal torkolta le őket, hogy ha egyszer ő az alpolgármester, a bizottság elnöke, elfogadja *Marin Druțu* jogosított vállalkozónak, akkor a pályázók nem tehetnek semmit.

A szabálytalanul elrendelt szóbeli versenytárgyalás tetje lehetővé, hogy *Marin Druțu* 30-os rabhatót kínált deviza alatt, ami a többi pályázókat visszavonulásra kényszerítette.

A király fejedelmi adománya

A király magánpénztárából hárommillió leit adományozott a cotroceni katasztrófa sebesültjeinek segélyezésére. A király által kinevezett segélyező bizottság tagjai a tegnapi nap folyamán végigjárták a kórházakat és délután a királyi palotában tartott bizottsági ülésen jelentést tettek az uralkodónak. A bizottság a sebesülés súlyosságának, a bekövetkezett munkaképtelenség mértékének s az illetők családi és anyagi helyzetének megfelelően, különböző összegű anyagi segélyt állapított meg minden sebesültnek. A bizottság tagjai ma újból végigjárták a kórházakat és a király nevében kiosztják az adományokat.

Azok számára, akik rokkantak maradtak, *Öfelsége* parancsára a kormány fog létfontosságú megkönnyítéséről gondoskodni.

A király fogadta *Anghelescut*, *Gogát* és *Sauerwein* francia újságíróit.

Bucuresti. Saját tud. Az uralkodó pénteken *Inculeten* kívül kihallgatáson fogadta még *Antonescu* és *Anghelescu* minisztereket, valamint a délutáni órákban *Octavian Gogát* és *Jules Sauerweint*, a világhírű újságíróit.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon.)

Ujkori vandálok

Irta: Nyisztor Zoltán

Szegény középkori embert még mindig le-
nézik s holtában is meggyalázzák, amiért nem
tett semmit Hellas és Róma ragyogó kulturkő-
veinek a megmentésére. Hogy hátat fordított a
Palatinus mesébe illő márványpalotáinak és
aranyházaiknak s pokoli kéjjel eresztett tehén-
csordákat a porladó falak között kiütözö zöld
legelőre. Tudós professzorok szent borzalom-
mal és dühtől lángoló szemekkel szokták el-
részletezni, hogyan ragadott ez a barbár közép-
kori ember csákányt és kalapácsot, hogy me-
gcsönkítsa az utólréteget művészeti isten-
szobrokat s porba döntse a pogány templomok-
kat.

Igy szavaltak eddig tudósok és sarlatánok,
mennydörgős átkokat szórva egy letűnt kor
emlékére. Most azután hirtelen baj lett a fa-
rizeus módra kicirkalmazott műfelháborodás
körüli. Megfagyott a fényes, gunyos mosoly s
dadogóra válik a stenori hang. Ilyen meglec-
kétetésben, ilyen arculcsapásban csak hipok-
rita nemzedékeknek lehet részük. Forradalmi
lángok tombolnak újra az ég peremén s a kö-
zépkori embert messze tulszárnyaló új vandá-
lok — korunk nevelése! — már nem is kala-
páccsal vagy csákánnyal, hanem dinamittal és
ekraizittal égetik porrá, úgy hogy lehetőleg
torzó se maradjon, több százados kultúra és
művészet kincseit.

S most ne beszéljünk Oroszországról, ahol
utóvégre egy söpredék ül s átani orgiákat a ha-
muvá perzselt kultúra felett. A spanyol példa
közelebb esik. Ott polgári forradalom volt, né-
hány esztendő leforgása alatt immár harmad-
ikban. Gyér, alig hallható sortűz, egy-egy álmos
ágytorok elbődülése s néhány puskatussal be-
zuzott koponya. Demokratikus országok demok-
rata lapjai szerint soha forradalom még béké-
sebben, csendesebben és vértelenebbül nem
ment végbe.

Csak a háttér kellemetlen! Az a véresen-
lángoló alkonyati ég, amit pedig olyan vérvö-
rösre a perzselt templomok, elhamvasított ko-
lostorok, könyvtárak, kulturházak, muzeumok
és nevelőintézetek festettek. Csak a háttér ne
volna olyan csunya! Az üszkös falak, csónkán
meredező tornyok, feldult szerkesztőségek,
könyvtárak és pozdorjává zuzott múkincsek.

Most folyik a számbavétel. Most készül las-
san a kimutatás az elpusztult nemzeti értékek-
ről. Mondhatnók azt is, ez lesz a spanyol for-
radalom mérlege. Mint részeg nagy tivornya
után, ha a pincér prezentálja a számlát a bezu-
zott tükrökről és összetört üvegekről. Még nem
kész a számla. Még csak pár tétel került nap-
világra, de dermedten áll meg a szíve még a
kábuló tivornyázóknak is. Ilyen szörnyű, rom-
boló dárídót az oroszon kívül tán még soha
nem ült nép önmaga felett!

S vajjon miért? Talán ez a régi s most
félíg megállított, félíg romokban heverő kul-
tura szégyene volt-e a spanyol népnek, amit
erőszakkal kellett levetnie magáról? Talán gát-
lója volt a népi léleknek, amelytől tűz vagy
romlás árán is szabadulni kell? Ezt senki sem
meri mondani. Hiszen elvégre Európa egész
kulturája mind máig még keresztény alapon
nyugszik s kultúrörökreink legszebb vágyai
vagy álmai még mindig mindig templomokban,
könyvtárakban, muzeumokban és nevelőinté-

Miért kellett hát, felbuzdulás alap- és ekrazitot pont műkincsek alá he-
int az örök emberi
ülötlet vak dühéről

a spanyol forradalom mes-
gyház tulontul megölte a spa-
ol... et és béklyójától már csak egy for-
adalom árán tudott megszabadulni. Dehát erre
jogosan kérdezzük: a spanyol kultúra eddigi
vivmányait nem az Egyház, annak szelleme
és áldozatkészsége adta-e meg századokon át a
spanyol népnek? S vajjon nem volt-e elég te-
rebélyes és mély ez a kultúra, hogy az egész
világ érdeklődését kiérdemelje? Nem szórta-e
tele ez a keresztény kultúra olyan műkincsek-
kel egész Spanyolországot, amelyek csodájára
jár az egész világ? S nem tartja-e minden
Európát bejárt műérzékű utazó, hogy ha Olasz-
országban Róma és a Vatikán nem volna, a
világ műtörténelmi Mekkája Spanyolország
lenne? S panaszkodhatik-e az Egyház kultur-
béklyójáról az a Spanyolország, amely szellem-
történetének legfényesebb neveit épp az Egy-
háznak köszönheti? Ha a spanyol kultúrából
kiemeljük az egyházi részt vagy vonatkozást,
bizony nem marad más, mint néhány rabló-
lovag, elkéseredett hidalgó és rongyos kecske-
pásztor.

Azt is mondják, hogy a spanyol egyház
gazdag és hatalmas volt, míg a nép szegény,
elnyomott és nyomorgó. Tehát senki másnak
nem volt pénze vagy hatalma egész Spanyol-
országban, csak az Egyháznak? De feltételez-
ve, hogy a spanyol egyház gazdag volt és volt
mit tőle elvenni, miért nem maradtak meg a
puszta vagyonszétváznál vagy szekularizáció-
nál? Miért kellett vagy mi értelme volt a temp-
lok és kolostorok felperzselésének, holott
azokból Spanyolországban jó néhány ezer em-
ber él?

Ez a forradalom, minden forradalom nagy
irracionáléja, amire felelet nincs. Politikai, tár-
sadalmai vagy szociális velleitásokkal indul el a
forradalom és kiköt a kultúra és elsősorban az
egyházi kultúra pusztításánál és megsemmisi-
tésénél. A szociális bajok vagy keservek mit
sem enyhülnek, de az ország szegényebb lesz
sok mindennél felérő és pótolhatatlan műkinc-
csel. Ritka fehér holló ez a forradalom, amely
építeni akar, de jóvátehetetlenül pusztítani mind-
egyik tud. Kínzó kérdések megoldását ritkán
hozza meg, de az ország baját új és még na-
gyobb feszültségű problémákkal mindig meg-
telézi. A régi formákat könnyen és könnyel-
műen dobja el, de az újakat vagy nem találja,
vagy nem tudja magára öltetni. Mindig a tehel-

ségek állnak félre a forradalmak alatt s az üres-
fejű akarnokok kerülnek felszínre s a lelkiis-
meret mérlegelését a demagógia foglalja el. A
hatalomból csak gyengeség és ingadozás lesz
s a felséges nép, melynek nevében történik meg
a hatalom átváltása, csak a pusztítás vanda-
lizmusával tudja mindezt megpecsételni.

Jó ezt tudni és Európa más katolikus több-
ségű országának is végig gondolni. Ezek az
ujkori forradalmi jelenségek egyet mindeneset-
re bele égethettek volna már mindnyájunk lel-

kébe: hogy csak magunkkal számíthatunk és
magunkra építhetünk. Mástól nincs mit vár-
nunk! A hatalom, melyet a forradalom kikezd,
akármilyen hűségesen szolgáltuk is ki, elsősor-
ban bennünket dob oda áldozatul; a forrada-
lom pedig, még ha célkitűzéseit tőlünk vette is,
bosszuló és romboló dühét elsősorban rajtunk
fogja kitombolni.

A magyar katolicizmusnak, mely sorsát
szerette mindig másokkal összekötni, jó lesz ezt
végérvényesen megjegyezni!

A katolikus nagygyűlés munkaterve

Több ízben jelentettük, hogy az idei ka-
tolikus nagygyűlést Targu-Muresen fogják
megtartani, július 2-től 5-ig befejezően. A
nagygyűlés jellegéje: „Krisztus és a jahu”. A
nagygyűlés munkaterve a következő:

Július 2-án érkezés és elhelyezkedés.
Július 3, péntek: Az egyesületek, szakos-
tályok napja.

Közgyűlések napja: 1. Mária Kongregá-
ciók közgyűlése (Zárda nagyterme). 2. Orvos-
szakosztály közgyűlése (Gimn. 1. terme). 3.
Pedagógiai szakosztály közgyűlése (Gimn. 2.
terme). 4. Főiskolás szakosztály közgyűlése
(Gimn. 3. terme). 5. Római Katolikus Nőszövets-
ség szociális szakosztály közgyűlése. 6. Római
Katolikus Nőszövetség ifjúsági szakosztály
közgyűlése. 7. Római Katolikus Nőszövetség
Leányvédelmi szakosztály közgyűlése.

Megbeszélések: 1. A Nőszövetség tagozati
elnökeinek megbeszélése. (Misszió iroda). 2.
Az ifjúsági egyesületek vezetőinek megbeszé-
lése (Kolping nagyterme). 3. Sajtótanulmány-
nap.

Július 4, szombat d. e. 9 órákor: Veni
Sancte. A szentmise alatt énekel a targu-muresi
katolikus dalárda. Szentbeszéd.

Fél 11 órákor: a Katolikus Nőszövetség
közgyűlése. (Gimnázium tornacsarnok). 1.
Elnöki megnyitó. 2. Igazgató jelentése. 3.

Uj könyv!

P. Trefán Leonárd:

Mosolygó tájak

A kiváló hitszónok és író művészi
írásainak legújabb gyűjtemé-
nye. Ara 50 lei és 15 lei portó.

Kapható könyvosztályunknál.

A mentőcsónak

Irta: Verrell P. E.

A süllyedő hajóról hatan menekültek, öt
matróz és egy vézna kis emberke, második
osztályú utas. A matrózok keményen eveztek.
Szólanul bámultak a végtelen hullámhegyeken
végig. Csak a süllyedő hajó felé nem fordította
egyikük sem a tekintetét. Már annyira eltávo-
lottak a hajótól, hogy nem hallatszott el hozzá-
juk a kétségbeesett ordítás, rémült sikongás,
de a hajó szirénájának vészes üvöltése idáig is
üldözte. Megszakítás nélkül felhangzott fél-
percenként a sziréna borzalmas, segélyt kérő,
panaszos, vádoló hangja...

A hajóra sebzett hajó nem bízott a rádió
leadott SOS-jelben, hanem a szirénája is sza-
kadatlanul ismételte a vészes könyörgést: „Se-
gítség!...”

A vézna kis utas a csónak hátsó padján
ült összekuporodva, rémülettől eltorzult arc-
cal. A matrózok maguk se tudták, hogy a men-
tőcsónakba, amellyel a süllyedő hajóról elme-
nekültek, ez a sovány kis ember hogy jutott be.
Amint a pánik kitört, ez az öt matróz a tenge-
részbecsülettel nem törődve, megrohant egy
mentőcsónakot és csak magukkal törődtek. Ez
a kis ember az utjukba állt és rájuk kiabált
vékony, cérnaszál hangján:

— Nem szégyenlitek magatokat? Teugere-
szek vagytok? Azonnal vegyetek fel a csónakba
utasokat!

A szemé szikrázott, de a hangja remegett.
Féltrelektek és nem törődtek vele. S amikor
már a csónak elindult a hajó vészes közelségé-
ből, hirtelen csak ott látták a kis embert a csó-
nak orrában.

Egyikük sem vett most róla tudomást. Va-
lamennyien szégyeltek, amit tettek és egy hang
se jött ki a torkukon. Egymásra se néztek.
Amint a hajótól eltávolodtak, érezték a visel-
kedésük gyalázatát. Az a borzalmas sziréna pe-
dig egyre üvöltötte a fülükbe a gyávaságuk
vadját...

— Sehoh sem látok közeledő hajót... Azo-
kat a szerencsétleneket senki se fogja megmen-
teni — hangzott most fel hirtelen a vézna utas
izgatott, remegő hangja.

A szemé az örült rémületével kufalta a
tenger végtelen távlatát.

Az egyik matróz, anélkül, hogy ránézett
volna, tompa hangon így szólt:

— Senkit sem tudunk megmenteni. Tel-
jesen felbomlott a fegyelem.

A többi hallgatagon evezett tovább. Mind
érezték, hogy aljas hazugság ez a beszéd. A
kis utas arca izgatottan rángatózott. Pár perc
mulva újra megszólalt:

— Isten irgalmazzon nekem...! Szegény
feleségem és a kis fiam a hajón maradt!

A hozzá legközelebb ülő tengerész abba-
hagyta az evezést, feléje fordult és így szólt:

— A te feleséged és a fiad? A hajón hagy-
tad a feleségedet és a fiadat?

Két másik matróz is abbahagyta az evezést,
A vézna utas úgy remegett, hogy a fogai
egymáshoz ütődtek.

— Képtelen voltam ellenállni! — kiáltot-
ta rikácsoló hangon — nem tudtam az életöszt-
tön kényszerrel leküzdeni! Elvesztettem a feje-
met. Képtelen voltam gondolkodni, semmit se
tudtam már mérlegelni, csak ellenállhatatlan
erő hajtott a mentőcsónak felé! Még sohasem
éltem át hajótörést!

Az óriás néger matróz odalépett az utas
mellé és rekedt hangon kérdezte:

— Hol volt a feleséged és a fiad, amikor
a hajó süllyedni kezdett?

— A főfedélzeten voltam. De elvesztettem
őket szem elől... a tömeg elsodorla mellőlem.
Valahol ennek a mentőcsónaknak a közeliében
lehetek. Azt hiszem, Annie visszaroht a ka-
binba, hogy a gyermek felsőkabátját elhozza...

— Hány éves a fiad? — kérdezte egy má-
sik matróz.

— Hároméves... Annie... Jonny fiacs-
kám... esküszöm, hogy elvesztettem az esze-
met... ellenállhatatlan kényszer kergetett...
Bocsássatok meg nekem!

A néger matróz felordított:

— Fiuk, ez a gyáva csirkefogó cserben-
hagyta a hajón a feleségét és a gyermekét!

Erre mind abbahagyták az evezést és vad
pillantások meredtek a nyomorultra. „Dobjuk
a tengerbe!” — kiáltották többen, a vézna utas
pedig jajgatva tiltakozott:

(Tudósításunk folytatása az első oldalról)

A fővárosi műszaki személyzet lelkiismeretlensége.

Cozianu mérnök tegnapi kihallgatásából kiderül a fővárosi műszaki személyzetének halatlan felelőtlensége és lelkiismeretlensége. Megállapították, hogy a műszaki leírás, amelyhez a vállalkozónak tartania kellett magát, inkább ügykezelési kikötéseket tartalmazott, mint szakirást. A 36 százalékos rabbat viszont az anyaggal való takarékoskodás mellett a munkadíjjal való takarékoskodásra is kényszerítette a vállalkozót. Ezért a szintén letartóztatásban levő Dobrin munkavezető nem hivátos ácsokkal dolgoztatott, hanem mindentől összehordott facér napszámosokkal, akiknek fogalmuk se volt arról, hogy kell ezt a munkát rendesen elvégezni.

A Nemzeti Parasztpárt ülést tart.

A Nemzeti Parasztpárt fővárosi tagozata vasárnap nagy népgyűléseket fog tartani, amelyen, a párt hivatalos közleménye szerint, megfogják állapítani a kormány felelősségét a cotroceni szerencsétlenség ügyében.

Még egy napig lehet jelentkezni konstantinápolyi társasutazásunkra

Lapunkban hirdetett, június 25-én induló konstantinápolyi társasutazás az ország minden részében általános érdeklődést váltott ki. A nagyfokú érdeklődés azzal magyarázható, hogy ezen a 10 napos pompás utazáson kevés öszegért olyan sokat nyújtunk, amit az utasnak egyénileg a részvételi díj többszöröséért sem volna módjában látnia, élnie és tapasztalnia.

Naponta kapjuk az érdeklődő levelek tömegét, amelyek bizonyítják, hogy a nagyközönségnek mennél szélesebb rétege igyekszik konstantinápolyi társasutazásunkhoz csatlakozni. Az érdeklődések öszetörődése miatt, több hasonló kérdésre alábbiakban válaszolunk:

1. A konstantinápolyi utazásra június 15-ig bezárólag lehet jelentkezni lapunk kiadóhivatala útján. Ezen a napon a jelentkezéseket lezárjuk.
2. Az utleveleket legkésőbb június 20-ig kell beküldeni lapunk kiadóhivatalába.
3. A hajón is ellátást nyújtunk.
4. A vízumköltség bennfoglaltatik a részvételi díjban.
5. Az indulás pontosan június 25-én történik. Felhívjuk tehát az utazáson résztvenni szándékozó olvasók figyelmét, hogy tartsák szem előtt a jelentkezési határidőt és kellő időben jelentkeznek be részvételüket, nehogy erről a páratlan utazásról lemaradjanak.

— Hiszen ti mind, akik itt vagytok, hozzá hasonlóan gyáván cserbenhagytátok azokat, akiket meg kellett volna mentenetek! Ebben a csónakban mind egyenlően gyávák és árulók vagytok!

— Aljas fráter... cserbenhagyta a feleségét és a hároméves gyermekét — kiabálták vad összevisszaságban. — dobjuk a tengerbe!

A hajó szirénája pár percnyi hallgatás után újra panaszosan üvöltött feljükk. Hirtelen az egyik matróz evezni kezdett és rászólt a társaira:

— Nem birom tovább...! Menjünk vissza a hajóhoz.

Amikor a hajó SOS jeladására elsőnek érkező „Washington” felszedte a mentőcsónakot süllyedésig megtöltő utasokat és az öt matrózt valamennyit az étteremben helyezték el és ott feküdt egy pamlagra fektetve, eszméletlenül a vézna utas is. A hajó orvosa éppen őt élesztgette, amikor a mentőcsónakbeli óriás néger matróz megszólalt:

— Doktor ur, kár ezzel a gyáva fráterrel foglalkozni! Ott hagyta a süllyedő hajón a feleségét és a kis fiát s egyedül menekült!

A közelben állt a „Washington” egyik utasa, aki hallotta a néger matróz szavait és szemügyre véve a vézna utast, így kiáltott fel:

— Hiszen ez az ember Fulton Willy... Harminc év óta ismerem. Megrögzött aglegény. Ennek sohase volt se felesége, se gyermeke.

MIT HASZNÁL A SZÉPEN TERITETT ASZTAL...

ha a legyek zavartalanul sétálnak a tányérokon és evőeszközökön. Azáltal, hogy mindenhol mászkálnak milliárdnyi baktériumot hordoznak magukkal és lerakják az asztalra a fertőzés csiráit, oly láthatatlanul, mint a veszély, mely az Ön és asztaltársai egészségét fenyegeti. Irtsa a legyeket FLYTOX-al!

Anglia Franciaországtól várja a megtorlások megszüntetésének kezdeményezését

Az angol parlamenti mozgalom pénteken is folytatódott

Londonból jelentik: A Chamberlain kincstári kancellári szerdai kijelentései nyomán támadt parlamenti vihar pénteken még folytatódott.

Attlee őrnagy, a munkáspárti ellenzék vezetője és Sinclair szabadelvű képviselő megrohamozta Baldwin, hogy vállalja-e a kormány a közönséget Chamberlain kijelentésével a megtorlások politikája ellen.

Baldwin csak hosszas vonakodás után válaszolt, de ismét csak annyit mondott, hogy a kormány e kérdésben még semmiféle következtetést nem vont le.

Mint Párizsból jelentik, a francia sajtóban nagy megütközést keltett Chamberlainnek Anglia népszövetségi politikájáról és a megtorlásokról tett kijelentése. Egyes lapok szerint a beszéd egyike azoknak a diplomáciai sakkhuzásoknak, melyekkel Anglia rá akarja bírni Franciaországot, hogy tegyen kezdeményező lépést a megtorlások megszüntetésére, hogy aztán a felelősséget Franciaországra hártsa.

Francia felelős körök helytelennek tartják Angliának a Népszövetség újjászervezésére irányuló tervét, mely az egyetemes biztonsági szerződés helyett regionális egyezményeket javasol. Angliának nyilván az a szándéka, hogy a jövőben a legkisebb mértékre korlátozza Angliának az európai kérdésben vállalt felelősségét.

Az angol terv nagy riadalmat keltett Franciaországban.

Párizsból jelentik: Az egyetemes biztonság politikájának hívei kedvetlenül fogadják a Népszövetség módosításáról szóló angol tervet. A lapok szerint az angol terv alkalmazása lehetetlenné tenné, hogy Franciaország körzeti egyezményt kössön Szovjet-Oroszországgal, s a két ország nem számíthatna többé egymás kölcsönös segítségnyújtására.

Belgiumba is átcsapott a francia forradalmi munkásmozgalom

Brüsszelből jelentik: Belgiumban nagy erővel terjed a munkásmozgalom. A Libre Belgique szerint

a lüttichi medencében folyó mozgalomnak forradalmi jellege van. A munkások kitűzték a vörös zászlót és megszállták a bányákat. Antwerpenben a kikötőmunkások hagyták abba a munkát.

A külföldi hajóstársaságok utasították hajóikat, hogy kerüljék el a belga kikötőket. A gyémántiparban is kétezer munkás sztrájkol.

Illetékesek arra számítanak, hogy a sztrájkmozgalom hétfőn új lendületet vesz. A hadügy-miniszter és miniszterelnök kijelentették, hogy megakadályozzák az üzemek megállását.

Egy magyar fiú gyönyörű karrierje Bucurestiben

**Stiaszny Lajos kaptafagyáros felszabadulásának 25 éves
jubileuma. — Öt aranyérem. — Akinél még nem volt
sztrájkmozgalom**

Bucuresti. Saját tud. Pompás, modern két-emeletes palota áll Bucurestiben a str. General Stan Poetas 53. szám alatt. A palota udvarán, gyárkémény tövében, szüntelenül ipari termelés zakatol. Negyven-ötven munkás kezei alatt dübörögnek a gépek: bűg a fűrész, sikolt a gyalu, morognak az eszterga-vasak, zizegnek a csiszoló szerszámok, — s mialatt a telep egyik felén alakatlan fatuskókat görgetnek be a munkások, a másik felén könnyed, elegáns, finom kivitelű *kaptafák* kerülnek ki a csomagoló helyiségbe, hogy onnan szétküldjék őket a szélrózsa minden irányába.

S a nagy termelő és kenyéradó tevékenység közepett zörnök, barnaképu, eleven szemű, fehér munkaköpenyes ember sűrűg-forog; igazít és rendelkezik: *Stiaszny Lajos*, a gyár alapítója, vezetője, tulajdonosa.

Keresztény magyar ember.

Valami nyolc évvel ezelőtt jött Bucurestibe. Akkor csak nagy, üres telek állt a mai gyár és palota helyén. A kezdő gyáros, akinek azonban családi hagyománya ez a szakma, eleinte csak hat-nyolc munkással dolgozott, de egyre bővültek a műhelyek, az előállított áru egyre tökéletesedett s a mai üzem már impozáns gyártelep képét mutatja, amely nemzetközi viszonylatban s büszkeség...

Mindezt pedig abból az alkalmából mondjuk el, hogy *Stiaszny Lajos*, aki mint egyszerű tanoncgyerek kezdte pályafutását, huszonöt esztendővel ezelőtt szabadult fel.

Negyedszázad a tisztos ipar szolgálatában. Felkerestük az érdemes magyar iparost, az egyetlen nagy üzemmel dolgozó keresztény magyar gyárost Bucurestiben.

Fűrészporral belepve, félig kész kaptafával a kezében jött be a műhelyekből a takaros irodába. Mindig vidám, eleven, sohase fáradt; mintha nem is dolgozna tizenkét-tizen négy órát naponta. Elele a mestersége; eleme a munka; pompásan érzi benne magát, mint a hal a vízben. Ha valaki nagyképu, pöffeszkedő és hatalmas gyáros-típusokat keres, pökhendi felkapaszkodott tökések, az a világ másik végében kutasson. Mert ezektől az ellenszenves tulajdonságoktól egy egész világ választja el *Stiaszny Lajos*...

— Igen, — mondotta, — huszonöt esztendő. Itt van róla az igazoló irat.

A falon berámázva kétnyelvű okmány. Az aradi ipartestület bizonylata.

— Szakadatlanul munkában voltam ez alatt a negyedszázad alatt — folytatta, — Meg a háborus esztendőben is, pedig kivételtem ám a részem a katonáskodásból... Orosz fogságba estem s ott is a szakmában dolgoztam, még pedig teljes melegegledésre. Itt vannak a működési bizonyítványaim.

Cirill-betűs, pecsétes igazolványra mutatott, amelyek szintén gondosan berámázva függnek a falon.

Orosz fogság után — külföldi tanulmányút

Aztán elmondta, hogy az orosz forradalom leheggadása utána bolsevikok vissza akarták őt tartani, mint ritka szakembert, akinek nagy működési területet biztosítottak volna.

— De én, — folytatta — nem tudtam kibékülni az ottani állapotokkal. S vágytam hazára. Megszöktem hát tőlük. Pár évig a külföldet jártam aztán, hogy tökéletesítem magam a szakmában s végül elhatároztam, hogy *Bucurestiben telepedek le*. Elég merész vállalkozás volt; sok körültekintéssel, rengeteget kellett dolgoznom, de megkaptam a munka jutalmát.

Az iroda falait szinte belepő, berámázott kiállítási díszlevelekre mutatott.

— *Barcelona; aranyérem. Bucuresti; arany-*

érem. Bucuresti; másik aranyérem. Összesen öt aranyérem.

Azt, hogy többszörös milliomos, hogy saját tehermentes palotájában lakik, hogy gyárában ötven ember sorsát intézi, hogy román körökben is kitünő összeköttetésre tett szert, hogy megbecsülik a hatóságok, az üzletfelek, a munkások és a társadalom egyaránt, — nem is említette. Mintha mindez nem is munkájának a jutalma lenne.

Néhány levelet azonban mégis előkotort az íróasztalfiókból. Ardeali cipő-nagyüzemek, megrendelők írták. A kiváló munkateljesítmény fenntartás nélkül dicséretei ezek a levelek. Leszögezik, hogy országos jelentősége van annak a tökéletességnek, amelyre *Stiaszny Lajos* a kaptafagyártást fejlesztette. „Ebben a termelési ágban, — írja az egyik gyár, — sikerült az ön munkálkodása folytán teljesen függetlenítünk magunkat a külföldtől.”

A siker titka

S valóban, amióta *Stiaszny Lajos* gépei zakatolnak, a kaptafabehozatal csaknem semmire zsugorodott Romániában.

— S mi a siker titka?

— Ő azt mondja erre:

— Sokat dolgozni, mindent ellenőrizni, folyton okoskodni, biztatni, javítani.

De ha valaki egyszer is látta őt birodalmában, az életelemében, akkor mingyárt észreve-

szí, hogy ennél sokkal-sokkal több kell a sikerhez. *Stiaszny Lajos* az orvos tudományától a cipészességig mindent megtanult, ami árujának modelljére, a lábfejre vonatkozik. Lábfej-össontvázak, szoborminták és cipők egész sorozatát őrzi szekrényében... Tudósa és művésze a kaptafának. Az ő szájában költői lendületet nyer ez a prózái és szólásokban is annyit kopatott szó: kaptafa. Látni kell, ahogy kezébe veszi valamelyik legujabb típusu gyártmányát, ahogy megsimogatja, ahogy egyetlen kézműdolattal jelzi alakjának különlegességét, vonalainak ritmusát, látni kell a kidolgozott egyszerű fadarabra, — és a művészi színvonalra ornelt mesterség gyakorlásának boldogságát éri meg az ember.

És azt az igazságot, hogy minden szakma szép, ha szívet visz belé, lelket önt belé az ember. A kaptafába is lehet lelket önteni.

De *Stiaszny Lajos* mint ember is tiszteltreméltó jelensége a bucuresti magyar társadalomnak. Milliomos — de ezt a leglázádbb kedélyű proletár is készséggel megbocsátja neki. Mert ő lélekkel itatja át a gazdaságát is. Az ő gyárában még nem volt bérmozgalom. Az ő munkásai nem ismerik az elégedetlenséget. Az egész gyár: egy család.

És se szeri, se száma azoknak a bucuresti facér munkásoknak, nyomorgóknak, sorsüldözöttnek, akiknek ő alkalmi munkát adott, akiket segített, akiket talpra állított.

A nemrég megalakult bucuresti katolikus férfiliga magyar tagozatának buzgó és áldozatos tagja *Stiaszny Lajos*. A vasárnap délután tartott nagy katolikus magyar majálison meleg ünneplésben részesítette a férfiliga vezetősége a tisztos ipar negyedszázados múltú derék munkását, aki most már nyugodtan, akár szegre is akaszthatná a mesterségét, de ő kitartón, bizón, büszkén és szerényen továbbra is megmarad — a kaptafánál.

Jávör Béla.

Megint botrányba fullt az aradi színház

**Az igazgatók nem fizették ki a színészeket és idő előtt bezárták
a szezon. — Szendreyék miatt a magyar színház kérdése is
kellemetlen helyzetbe sodródott**

Arad. Saját tud. Eleshangu támadás hangzott el a városvezetés legutóbbi ülésén az aradi színház igazgatósága ellen. A támadást, — amely, sajnos, nem nevezhető indokolatlannak — az aradi színház néhány színészeinek beadványa váltotta ki. A színészek ugyanis a városvezetés legnagyobb megröbbsenésére beadvánnyal fordultak az átmeneti bizottsághoz, amelyben elpanaszolták, hogy a színigazgatók, ifj. *Szendrey Mihály* s *Róna Dezső* egész esztendőn át rendellenül és nagy késsedelemmel fizették a szintársulat tagjait, a legtöbb színésznek még ma is tartoznak s mindennek betetőzéséül a megszokott időnél jóva hamarabb, már husvét után bezártatták az előadásokat, holott a színházi szezonnak még néhány hónapig kellett volna tartania. A színházi megszakitása miatt természetesen a színészeket szélnek eresztették, úgyhogy azok most minden jövedelem nélkül a legnagyobb nyomor előtt állanak.

A beadványt aláíró színészek a továbbiak során kifejtették, hogy jutalomjátékok rendezésével akarták megélhetésüket biztosítani, az előadások rendezéséből azonban jóformán semmi hasznára sem számíthatnak, mert a színigazgatók magas bérösszeget követelnek a színház használatáért, holott ők — már mint *Szendrey Mihály* és *Róna Dezső* — egyetlen banit sem fizetnek a város tulajdonát képező színházépületért. A színészek végül a városvezetés jószívűségéhez folyamodtak és nyomorúságos helyzetüket feltárva, segítyt kértek az átmeneti bizottságtól.

A kínos meglepetést keltő beadvány felolvasása után *Popa Constantin* kulturtanácsos emelkedett szólásra s szenvedélyes hangon támadta a színigazgatókat.

— A színigazgatók, — mondotta *Popa Constantin*, — az elmúlt idényben a rossz

darabok és rossz előadások elrettentő példáját nyújtották, úgyhogy a közönséget valósággal elriasztották a színházból. A színházi minduntalan önkényesen megszakították és *Timisoarára vándoroltak anélkül, hogy távozási szándékukat a város vezetőségnek kötelességszerűen bejelentették volna s ugyanolyan önkényesen fejezték be a színiszezon.*

Mindezeket figyelembe véve, — folytatta a kulturtanácsos, — két javaslatot teszek. Először is indítványozom, hogy *Szendrey Mihály*kat egyszersmindenkorra zárja ki a város a pályázók közül, úgyhogy még csak igényt se tarthassanak a színházra. Másodsor javasolom, hogy egyáltalán ne adjon a város magyar színigazgatóknak koncessziót, hanem csak bizonyos, meghatározott határidőre engedje át a színházat.

Popa Constantin beszéde után *Vulpa Josif* alpolgármester hangoztatta, hogy már elege tiltakozott az ellen, hogy a színház koncesszióját *Szendrey Mihály*ék kapják, azok a *Szendrey*ék, akik kérvényükben csupán „erkölcsi tökéjükre” hivatkoztak, holott erkölcsi tökéjük csak az a számtalan, különböző munkabíroságoknál heverő berkövetelés kezei, amelyet ellenük a szintársulat tagjai, nemkülönben a diszletezők és jegyszedők nyújtottak be. *Szendreyék* — mondotta *Vulpa Josif* — igazolták álláspontomat, hogy bárki más érdemesebb lett volna náluk a koncesszióra. Kötelességemnek tartottam ezt — folytatta tovább — eleve leszögezni, holott a magyar színház koncessziójáról volt szó, mert nézetem szerint a város vezetőségének nemzeti és vallási különbség nélkül örökönie kell azon, hogy a város minden polgárának kultúrnyeret kielégítse. Most aztán láthatják azok, akik annak idején *Szendreyék* mellett kardoskodtak, hová

juttatták, mennyire lezüllesztették pártfogottjaik a magyar színházat.

Parecz Béla dr., az aradi és aradmegyei Magyar Párt elnöke, az átmeneti bizottság kisebbségi tagja szövegét végül a kérdéshez s arra mutatott rá, hogy bár a színházgatók eljárása joggal kifogásolható, a jelenlegi rossz gazdasági viszonyokkal sok minden megmagyarázható s végül hangsúlyozta azt, hogy *Szendreyék eljárásából nem lehet általános következtetéseket levonni s éppen ezért méltánytalan lenne, hogy többé ne kaphasson magyar színházgató koncessziót az aradi színházra.*

A városvezetés ezek után úgy döntött, hogy érettebb megfontolás tárgyává teszi az ügyet s a jelenleg Bucurestiben tartózkodó Cotioiu Romulus dr polgármester hazaérkezése után hoz csak határozatot. Remélhető, hogy az átmeneti bizottság újabb tárgyalás alá véve az ügyet, Popa Constantin kulturánácsosnak csak egyik javaslatát fogadja el és pedig azt, hogy a színház jelenlegi igazgatóit zárják ki a jövőbeni pályázatból. *Nem szabad és nem lehet a jelenlegi színházgatók bünei miatt azokat a koncesszió elnyerésére érdemes színházgatókat is sújtani, akik művészi lelkesezdéstől áthatva szolgálják a kultúrát és akiknek előadásait nemcsak a város magyar lakossága, de a más nemzet kulturáját is megbecsülő román közönség is szívesen látogat. A Szendreyék kizárása lenne az egyedüli helyes megoldás, amely biztosítaná, hogy a jövőben kifogástalan kulturmunkát végezzen az aradi magyar színház s a jelenlegi színházgatók kizárása lenne továbbá az a határozat, amelynek kimondása Arad város kulturaközönségének kívánságával is megegyezik.*

Mert egészen bizonyos, hogy akad kiváló színházgató is. A múlt évben Janovics Jenő akart pályázni az aradi, timisoarai és oradeai színházra s ez a terv nagyon szép elgondolás volt, de elgáncsolták éppen Aradon. Háttha az idén meg lehetne teremteni ezt a helyes elgondolást?

Áttekintő, finom és lenge!
...de vajjon színtartó-e?

Természetesen — ha mosásához Lux-ot használunk. A Lux enyhe habjában megbizhatunk. Lux ismét visszaadja a színek eredeti fényét, a ruhát ujja varázsolja.

CSAK AZ ISMERT KÉK DOBOZBAN VALÓDI

Senki sem úr már a francia sztrájkmozgalom felett

A kamara megszavazta a 40 órás munkahetet — de hiába minden erőfeszítés, még a francia kommunista vezetők sem tudnak gátat vetni a sztrájk terjedésének. — Sötét idegen alakok bujtogatnak

Párizsból jelentik: A francia kamara péntek délutáni ülésén 384 szavazattal 175 ellenében elfogadta a 40 órás munkahét bevezetésére vonatkozó törvényjavaslatot.

A kormány a törvényhozásban és a parlamenten kívül is minden erőfeszítést meg tesz a sztrájk megszüntetésére, de nem sok eredménnyel. A szakszervezeti vezetők és a kommunista vezetők is egyaránt fegyelemre és nyugalomra intik a munkásságot. Egyes jelek arra mutatnak, hogy már a kommunisták maguk is érzik, hogy nem urai többé a sztrájkmozgalomnak.

Titkos kezek irányították a zavargásokat.

Blum miniszterelnök maga is beismerie, hogy *sötétben lappangó, eddig ismeretlen elemek igyekeznek megzavarni a rendcsinálás munkáját.*

Torres kommunista vezér pénteken felhívást intézett a munkásokhoz, hogy hagyják abba a sztrájkot és álljanak ismét rendes munkába. Ezt a felhívást az tette szükségessé, hogy egyes fémipari gyárakban a munkások — cselekvési szabadságuktól megrészegülve — saját maguk akarták átvenni a vezetést.

Kormánykörök utalnak arra, hogy *Blum* rendkívül nehéz helyzet előtt áll. A kamara folyosóin olyan hírek keringenek, hogy a kormány kebelében a sztrájkmozgalommal kapcsolatban igen komoly nézeteltérések merültek fel. A képviselőházban a kormány küszöbönálló átszervezéséről beszélnek. A kormány radikális-szocialista tagjai ugyanis erősebb magatartást követelnek a sztrájkmozgalommal szemben, míg *Blum* és *Daladier* továbbra is a keztyűskéz politikáját akarják követni és bíznak abban, hogy a 40 órás munkahétről szóló

törvény megszavazása után a kedélyek lényegesen lecsillapodnak.

A radikális párt parlamenti csoportja pénteken értekezletet tartott, amelyen *Daladier* hadügyminiszter, a párt elnöke bizalmat kért a kormány számára. Egyben tiltakozott az ellen, hogy a sztrájkolókkal szemben karhatalmat vegyenek igénybe.

Marchandeanu képviselő több társával együtt azt követelte, hogy a kormány szerezzen érvényt az egyéni szabadság és tulajdonjog elvének.

Több francia lap a kormány tehetetlenségéről ír.

A Temps a következőket írja:

— Hová lett és miben áll ma a kormányhatalom? Kijelenti a kormány, hogy nem

A kormány megszorította ugyan a gyepiót, de az angolok a Blum-kormány bukását jósolják

Párizsból jelentik: A feszült hangulatot szombaton általános megenyhülés váltotta fel. A rendőrök megjelenése lecsillapította az utcát.

A rendőrfőnök ugyanis a városi tanács ülésén bejelentette, hogy a belügyminiszterrel egyetértve, betilt minden felvonulást, négyülést és csoportosulást és megvédelmezi a munkaszabadságot. *A kormány végre belátta, hogy a veszély kezd fenyegetővé válni.* Az üzemekben a szakszervezeti mozgalomtól távolálló egyének szították a munkásokat az ellenállásra.

— Nyilvánvaló, — írják a francia lapok, — hogy forradalmi művelet volt előkészületben. *Anarchisták, a Trockij-féle negyedik internacionálé ügynökei és hívatásos izgatói működtek az üzemek munkásai között.*

szándékszik a tulajdonjog megvédésére a rendelkezésére álló eszközöket alkalmazni. Tehát a rábeszélés eszközeiben bízik, mely módszer azonban eddig gyenge eredményt hozott. A Blum-kormány eddig nem tett mást, mint elfogadtatott a kamarával a szakszervezetek utasításainak megfelelő néhány törvényt. A munkások azonban nem törődnek ezekkel az újonnan megszavazott törvényekkel. A radikálisok nyilván már is gondolkodóba estek. Az ő programjukban sohasem szerepelt a forradalmi sztrájk. Reméljük, hogy végül is fel fogják szólítani a kormányt, lépjen fel erőlesen és — kormányozzon. Amit eddig nem tett.

A kormányelnök megígérte, hogy erőlesen jár el a gyanus elemekkel szemben.

Párizsból jelentik: A sztrájkoló fémipari munkások elfogadták az egyetemes munkaszerveződés tervét. Ezen az alapon lehetségesnek tartják, hogy hétfőn már minden vonalon megindul a munka.

Blum miniszterelnök különben pénteken felszólalt a szenátusban.

— Remény van arra — mondotta, — hogy a dolgok rövidesen rendes kerékvágásba terelődnek. A kormány elhatározta, hogy fenn fogja tartani a közrendet. Kormányunk nem az anarchia, hanem a rend kormánya és kíméletlenül fog eljárni a gyanus elemekkel szemben, akik igyekeznek beférkőzni a sztrájkmozgalom keretei közé.

A sztrájkhelyzet egyébként még mindig bizonytalan. A nagyobb áruházakban és biztosítónézetekben még mindig tart a sztrájk. Pénteken a fodrászipar alkalmazottai is sztrájkba léptek. A kávéházi és textilipari sztrájk részben megszűnt.

Marseilleben viszont pénteken újabb sztrájkmozgalom indult. Hasonlóképpen *Toulouseban* és *Cannesban*. Erősen tartja még magát a sztrájk Észak-Franciaország hét ipari városában.

Angol jóslat a francia kormányról.

Londonból jelentik: Angol munkáspárti körökben a *Blum*-kormány közeli bukását jósolják, mert elhamarkodottnak tartják első törvényhozói működését.

Örség a Brenneren

(Brennero). Magasan a Sill völgye fölött rohan a vonat. Griesből Brenner felé. Feltűnik a magas hegyek legmagasabbika, a *Wildseespitze*, amely több, mint 2700 méter és amelynek tövében, romantikus sziklák közül buzog elő a Sill folyó forrása.

Brennero. Teljesen olasz város, tele katonasággal, carabinieriakkal, fekete ingesekkel. Minden házon trikolor, a házak falán óles kiáltványok — Viktor Emánuel császár dicsőségére. Német szót alig hallani, csak néhány öregember beszéli még a tiroli dialektust, de már ők is olasz kifejezésekkel vegyítik szavukat.

Egy keskeny hegyi uton megrakott szekert hajt egy gazda. Pipás bácsi szeretne elmenni mellette, de a szekér elfoglalja az egész utat. A bácsi kivieszi szájából a pipát és ráváll a kocsisra, amugy déltiroliasan:

— *Geb schon attenzione mit der a ver-tepperten carozza!*

Kis vizesekben ömlik alá az Isarco folyó. Sétálni indulok a vidéken, hátha meglátok valamit a híres Brenner-örségből, amely Ausztria biztonsága fölött örködik sasszemekkel. Sehol semmi.

A láthatatlan „vonal”

Már-már vissza akarok fordulni, amikor hirtelen kürtzó úti meg a fületem. Katonai hívőjel. Hátam mögött trombitaharsogás válaszol. Talán a visszhang? Körülnézek, de nem veszek észre egyetlen lelket se. Csak az erdők lombja süttog kísértetiesen.

Es egyszerre földhegyőkeresztet lábakkal állok meg: amit bokrokknak, cserjéknek néztem, az nem más, mint *katonai sáortábor*. Föld alá ásott árkok, fedezékek, lombokkal, faágakkal elfödve. Most tudtam csak meg, hogy már vagy egy félóra óta mélyen bent járok a „vonalban”.

Egy fasiszta egyenruhás terem előttem, mintha a földből nőtt volna ki. Igazolói irásimat kéri. Roppantul barátságos lesz, amikor megtudja, hogy magyar vagyok, de egyben udvariasan felkér, hogy talán másfelé sétáljak inkább.

Ahol azelőtt erdők voltak, ott na kopár földek ásitának, ahol egykor kietlen felföld meredezett, ott ma sűrű erdők borítják a tájat. Az olaszok a természetnek is parancsnoknak, még a hegyek és az erdők is Mussolininek engedelmessékednek itt. Utász csapatok gyökerecsől vágják ki a fákat és *átültetnek egész erdőségeket*. Ahogy a katonai érdekek kíván-

Olaszország Tirol felől bevehetetlen

Olaszország Tirol felől bevehetetlen. Nincs az a hatalom, amely át tudná törni a Brenner-vonalat, de még ha igen, akkor is *végeláthatatlan láncolata következnek az újabb és újabb ép így kiépített hegyi állásoknak*. Hiszen még a világháború alatt sem lehetett lenyomulni itt a síkságra, pedig a déltiroli hegyek az osztrákok birtokában voltak! Hogy pedig megvédeni milyen könnyű ezeket az állásokat, bizonyítja az, hogy 1915 júniusában mindössze 15.000 tiroli vadász védte a bejáratokat az egész olasz haderő ellen.

Ausztria esetleges veszélyeztetése esetén azonban az olaszoknak nagyon könnyű a Brenner-nyereg háttérjével, lenyomulni Tirolba. Az osztrákoknak nem kell más tenniük, mint legfeljebb egy-két napig feltartóztatni az ellenséget az északtiroli hegyi átjárókban, míg az olasz segítség megérkezik. Tirol itt légvonlban alig hetven kilométer széles sáv, szükség esetén tehát pár óra alatt megérkezhetik az olasz felszabadítás.

Olaszország ma mintegy 1800 Caproni repülőgéppel rendelkezik. Rosszul számítottak azok, akik a Brenner meggyöngyítésére spekuláltak, mialatt Olaszország Afrikában van elfoglalva. Abessziniában az 1800 Caproniból mindössze 600 dolgozott, míg a többi ezrekétszáz itt maradt Európában. Repülőgépekkel nem lehet egy országot elfoglalni, gaz, de egy ellenség betörését meg lehet akadályozni velük. Az ellenség ugyanakkor semmit sem tud tenni repülőflottájával Olaszország ellen, mert először is át kell jutnia sértetlenül az egész déli Alpeseiken, ami kevéssé valószínű. Másodszor pedig mindenütt 2000—2500 méter magasságban kellene repülnie.

Ausztria biztonsága tehát továbbra is az

ták. Macbeth legendája vált itt valóra: *az erdők megindultak a háborúba*.

Ez kétfős célt szolgált: a lekopasztott területeken szükség volt a kilátás szabadon tételére a tüzérség számára, az átültetett ligetek pedig kitűnően maszkirozzák el a gyalogsági fedezékeket és ütegállásokat.

Kiket vittek Afrikába

Megtudom, hogy a Brenneren ma is ugyanolyan erős katonaság örködik, mint az abesszin háború kitörése előtt. Igaz, hogy a Brenneren kiképzett katonaságot, mint amily mintaszertűen dolgozik a havasok között, genis felhasználták Abessziniában, ugyanakkor azonban másfelől rendeltek föl ide ezredeket. Úgy, hogy a kicserélés, amely gépszerű pontossággal ment végbe, nem járt semmi zökkenővel.

Persze igaz az is, hogy ez a létszám *alatta van az 1934 júniusának, amikor egy egész hadosztály állt készenlétben, hogy szükség esetén levonuljon Tirolba*. Ez azonban nem jelent semmit. A hadosztály — és még több is — egy-két nap leforgása alatt megint itt lehet, olyan mintaszertű tökéletességgel van megorganizálva a transzport-masineria. Olasz-Déltiroli vasutvonalainak villamosítása gyors tempóban halad előre, úgyhogy a vasutak sebessége majdnem mindenütt csaknem felére csökkentette a távolságokat. Szárnyvasutakat nagy számban építettek és az új sterzingi pályaudvar, amely a déltiroli front legfontosabb katonai állomása, egyike a legnagyobbaknak Európában. Ez a pályaudvar kizárólag katonai célokat szolgál és harminnyolc sínpar fut össze benne. Az országutakat mindenütt kiépítették, úgyhogy a felvonulás gyorsan és fennakadás nélkül mehet végbe. És ami a fő: láthatatlanul, mert úgy az országutak, mint a vasuti vonalak mindenütt, fásítás és töltések segítségével, teljesen el vannak leplezve, be vannak folva. Földalatti betonállások húzódnak végig az egész határ mentén, drótsővényekkel elzárva, amelyekbe csak a villamos áramot kell bekapcsolni. Repülőelhárítók és hegyiütegek úgy vannak a sziklák közé rejtve, hogy teljességgel észrevehetetlenek. A Brenner-nyereg ilyenmódon valószínűs bevehetetlen betonvárrá van átalakítva, amely mint valami akropolisz, úgy uralkodik Osztrák-Tirol fölött. A nyereg egy helyéről be lehet látni az Innsbruck—Wörgl közötti völgyemélyedésbe és ágyuval lehet löni az Arlbergvasutvonalat. Egy esetleges ellenséges támadást Innsbruck ellen tehát az olaszok megakadályozhatnak anélkül, hogy állásaikból kimozdulnának.

olasz Brenneren nyugszik. És az új császár zászlója büszkén és biztosan, erősen és mozdulatlanul tekint le innen Tiroira. J. A.

A jeruzsálemi zavarítások színhelyéről.

Képünk eredeti helyszíni felvétel és a tüntelő arabok felvonulásáról készült, akiket az angol katonák tartanak szigorúan zárt csoportban.

* **Emésztési nehézségek, gyomorfájás, gyomorégés, csalánkiütés, rosszullet, fejfájás, idegizgalom, almatlanság** esetén a természetes „**Ferenc József**” keserűvíz megszünteti az emésztési zavarokat, fertőtleníti a gyomrot és a beleket, a vérkeringést helyes utra tere! és felfrissíti a szellemet. Az egyetemi klinikákon végzett kísérletek bizonyítják, hogy alkoholisták a **Ferenc József** víz használata folytán étvágyukat majdnem teljesen visszanyerték. Az orvosok ajánlják.

Látogatás a bucaresti kórházakban

A bucaresti *Coltea, Eforia, Brancovenesc, Colentina* és *Witting* kórházakban fekszenek a cotroceni szerencsétlenség áldozatai. Idegenek látogatását eltiltották és így a portások igen nagy tekintélynek örvendenek, mert ők adják az érdeklődőknek a várva-várt felvilágosításokat.

A Colentina kórházban a hetven sebesült közül huszonhét már eltávozott, részben gyógyultan, részben magánorvosok kezelésére bízva magát. Az Eforia kórházban nem lévén elegendő ágy a sebesültek részére, új pavillont rendeztek be 43 ágygal, itt helyezték el a leg-súlyosabban sebesülteket. Itt fekszik a hetvenéves Adamek cseh állampolgár is, aki a látogató újságíróknak a következőket mondotta:

— Hetvenéves vagyok és még csak beteg sem voltam sohasem. A fiamat jöttem meglátogatni, vele és a feleségével álltunk az emelvényen, mikor a szerencsétlenség történt. Mind a hárman lezuhantunk. A fiam könnyekben sebesült, menyem azonban súlyos sérüléseket szenvedett, én az orvosok kezében vagyok, csoda lesz, ha megmentenek.

Az öregúr szemében két könnyesepp csillog meg. Az orvos elmondja négysemkőzt, hogy Adameknek vállperce és medencecsontja törött. Mindkét törés külön-külön is elég súlyos. A fiatal asszony az apósa szobája melletti külön szobában fekszik, szintén elég súlyos állapotban.

A többi kórház sok betegágyánál szintén hasonló a helyzet. Kar, láb, vállperce, medencecsont-törések, koponyaalapi törések, belső zúzódások és egyéb hasonló sérülések.

A Brancovenesc kórházban időrepedéssel fekszik egy súlyosan sebesült. Első percekben menthetetlennek látszott, a lelkiismeretes orvosi kezelés következtében azonban ma már biznak életben maradásában. Ugyancsak a Brancovenesc kórházban fekszik *Fodor Péter* oradeai alpolgármester és *Sángorjannu* Sofronie városi tanácsos. Mindkettőjük állapota annyira javult, hogy rövidesen elhagyhatják a kórházat.

Teljesen elkülönített szobában ápolnak egy uriaszonyt, aki a szerencsétlenség pillanatában nem is tartózkodott a halálemelvényen, de a borzalmak látása következtében olyan súlyos idegsokkot kapott, amit az orvosok gyógyíthatatlannak minősítenek.

HIREK

Központi szerkesztőség, Adóhivatal
és előfizetés teljesítési helye
Oradea, Strada Regele Carol II. 3.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Hétlaponként Egész évre 600. félre 400.
egyedévre 210. egy hónapra 70. lef.
Magyarországon: Egész évre 50 P. félre 25 P. egyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér. Vasárnap és ünnepek 24 fillér.
Postatakarékpénztár csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem örvény meg és nem adnak vissza.
Csak a választékos magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Gyenge nyugati szél, zápor, vagy zivatar még lehet, nyárias meleg jön.

ZÜRICH ZÁRLAT. Párizs 20.38, London 15.56, Newyork 309³/₈, Brüsszel 52.33, Milánó 24.35, Madrid 42.22¹/₂, Amszterdam 209.20, Berlin 124¹/₂, Bécs 58.40, Prága 12.79, Varsó 58, Belgrád 700.

MÁTÓL 29-IG TILOS MINDEN MULATSÁG
A belügyminiszterium rendelete értelmében a Szent Péter és Pál hóji idejére — vagyis máától kezdődőleg e hó 29-ig — mindenféle mulatság (bál, táncostea, stb.) meg és jótekonycélu is) tilos. Felkérőnek ezért az érdekeltek, hogy erre való tekintettel ne is kérjenek a hatóságoktól ilyenirányu engedélyeket, Oradea, 1936. június 13. Popovici rendőrkezes.

Pál herceg a Sas-renddel kitette ki Schachtot. Belgrádból jelentik: Dr Schacht német birodalmi bankelnök szombaton reggel egy hárommotoros Junker-géppel elindult Athénbe. Pál herceg a jugoszláv Sas-rend elsőosztályu keresztjét adományozta Schachtnak.

A belügyminiszter kedden ad választ Willer Józsefnek az elbocsátott postások ügyében. Bucuresti. Saját tud. Willer József magyarpartii képviselő napok óta már valóságban ott lakik a közlekedésügyi miniszteriumban, hogy *Franasovici* miniszternél az elbocsátott magyar postások érdekében közbenjárjon. A miniszter pénteken szombat délelőttre ígérte Willernek a választ. Szombat délelőtt azonban azt üzenté a képviselőnek, aki egész délelőtt várakozott rá, hogy különböző elfoglaltsága miatt csak kedden tud adni érdemleges választ.

Ciano gróf nem utazik Berlinbe. Rómából jelentik: Jólétesültek megcáfolták azokat a jelentéseket, amelyek *Ciano* gróf külügyminiszter berlini utazásáról szólnak.

* **Felvételi hirdmény.** A Gheorgheni (jud. Ciuc) római katolikus leánygimnáziumban a felvételi vizsgálatok június 22-én lesznek. Intézménybe való jelentkezést bármikor elfogad az Igazgatóság.

* **Gyomorhurutnál, gyomorsavtúltengésnél és felbőgésnél** reggel felkeléskor 1 pohár természetes „*Ferenc József*” keserűviz az emésztőcsatorna tartalmát feloldja és levezeti, a balműködést elrendezi, az anyagcsere megélénkíti és friss közérzetet biztosít. Az orvosok ajánlják.

Befejezték a szellemi együttműködés értekezletét. Budapestről jelentik: Pénteken délután volt a Szellemi Együttműködés értekezletének ünnepélyes záróülése. A kormány nevében *Hóman* Bálint mondott köszönetet azért, hogy ez az értékes értekezlet Budapesten tartották.

Csehszlovákiában kényszerleszállást végeztek egy német katonai repülőgéppel. Prágából jelentik: Pénteken egy német katonai repülőgép a sűrű ködben Komotau közelében kényszerleszállást végzett. A gépet lefoglalták és a pilótát őrizetbe vették.

* **A satumarei római katolikus püspöki konviktus** a jövő tanévre már most felvesz a satumarei állami román, vagy a református magyar liceumba, nemkülönben az állami felső kereskedelmi iratkozó keresztény diákokat. Évi tartásdíj 7150 lei. Papi pályára készülő, jó tanuló, szegény katolikus diákok kedvezményért folyamodhatnak. Akik a fenti liceumok első osztályába iratkoznak, június 22-én vagy szeptember elsején felvételi vizsgát tesznek. Bővebb tájékoztatást küld az intézet. (Satu-Mare, Str. M. Eminescu 1.)

Serédi Jusztinián magyar hercegprímást a londoni egyetem doktorává avatják. Londonból jelentik: A „Manchester Guardian” jelentése szerint az oxfordi egyetem hivatalos lapja közli azoknak névsorát, akiket az egyetemen legközelebb doktorrá avatnak. Legelső helyen áll *dr. Serédi Jusztinián*, Magyarország bíboros hercegprímásának neve, aki a magánjog doktora lesz. Második helyen *Eden* szerepel, akit szintén a magánjog doktorává avatnak.

Halálozás. Hirsch Bélát és Hirsch Dezsőt, a timisoara ABC-hírlapiroda közismert tulajdonosait mély gyász érte. Budapesten elhunyt szeretett nővérük Hirsch Stefánia, akit hetekkel ezelőtt szállítottak beteg a magyar fővárosba, azonban már nem lehetett megmenteni az életnek. A Hirsch-család iránt általános részvét nyilvánul meg.

ORADEÁN SZABÓ BÉNI KÉPVISELŐ MA TARTJA BESZÁMOLÓJÁT. Szombaton este érkezett Oradeára Szabó Béni magyarpartii országgyűlési képviselő, aki ma, vasárnap délelőtt 11 órakor a Katolikus Kőrben beszámolót tart. A gyűlésre talán felesleges is külön felhívni a magyarság és a magyar iparostársadalom figyelmét, mert hiszen Szabó Béni a romániai iparosságnak egyetlen parlamenti képviselője. A közgyűlést intézőbizottsági ülés és aztán közebéd követi (egy teríték 40 lei), amelyn szintén sokan fognak résztvenni.

AZ ARABOK MEGÖLTÉK JERUZSÁLEM ANGOL RENDŐRFŐNÖK-HELYETTESÉT. Londonból jelentik: A Haifa és Lidda közötti vasútvonalon zavarzó arabok bombát dobáltak egy személyvonatra. Négy zsidó utas súlyosan, tizenkét arab könnyebben megsebesült. A Haifa és Jeruzsálem közötti utvonalon egy vonatot arab fegyveres bandák támadtak meg. A vonatot kísérő fegyveres csapatok csak hosszú tűzharc után tudták visszaverni a támadókat. Tizenegy arab megsebesült. Ismét igen sok tövbeszélő vonalat vágta el a zendülő, úgyhogy a posta kárát már 10 ezer fontra becsülik. Minden vidékről ismét gyújtogatások, bombamerényletek és tüzbések híre érkezik. Jeruzsálem angol rendőrfőnökhelyettese, *Sigris* ellen arab zavarók merényletet követtek el és súlyosan megsebesítették. *Sigris* péntek este behalt sérüléseibe.

Megmérgezte magát Stefanidesz karmester. Budapestről jelentik: Stefanidesz Károly karmester nagyobb mennyiségű altatószerrel megmérgezte magát. Előveszélyes állapotban szállították kórházba. Tettének oka ismeretlen. Stefanidesz évtizedekkel ezelőtt Clujon volt karmester, aztán öccse vette át a karmesteri széket, aki ma is kiváló dirigense a cluj-i színháznak.

LÁBIZZADÁS biztos szere a Csanda-féle PODEOL

Lábvíz után a lábat bepodeolozva azonnal megszűnik a legerősebb lábizzadás, égető érzés, pöffedség. A kibezett lábat meggyógyítja, a bőrt puhán tartja, a járást végtelen könnyűt, szagtalant. Kapható gyógyszerárban és drogeriában. Készíti Csanda gyógyszerár, Oradea

Döngeszlövűt lőttek Sárosdon. A magyarországi Sárosdról jelentik, hogy ifj. Esterházy László gróf érdekében hatalmas döngeszlövűt lőttek. A rendkívül kimerült állat egy magános fenyőfára szállt le, onnan azután lepuftantották. Szárnyainak végpontjai közt a távolság 250 cm., súlya lesóvánvodva is 8 kg. Valószínűleg a hetek óta tartó déli légáramlat sodorta Magyarországra a hatalmas madarat.

Spanyolországban két napig dúlt a harc a kommunistákkal

A fasiszták lelőtték a rendőrfőnököt

Madridból jelentik: Az utolsó 24 óra alatt lefolyt zavargásoknak hat halottja és száz sebesültje van. *Malagában* két napon át dúlt a harc egyrészt a szindikalisták és monarchisták, másrészt a szocialisták és kommunisták között. Két szindikalista meghalt. A fasiszták megse-

Minden aszpirin-tablettán rajta van a Bayer-kereszt! Tehá nem létezik aspirin Bay-kereszt nélkül!

Harmadszor sem akadt vevő a Gerliczy-kastélyra. Szombathelyről jelentik: A sárvári járásbírósa telekkönyvi hivatalában másodszor árverezték Gerliczy Félix báró hegyfalusi kastélyát és 420 holdas földbirtokát. Mint ismeretes, a báró ellen nővérei: Gerliczy Felicia és Mária bárónők pert indítottak családi örökségük miatt. A két bárónő két esztendővel ezelőtt elárvereztette a kastély ingóságait és tavaly márciusban tartották az első ingatlanárverést, amikor a kastély és a földbirtok kikiáltási ára 402.000 pengő volt, árvevő azonban nem akadt. Ma megint nem jelentkezett vevő, noha köztudomásu, hogy a báró kerek egymillió pengőt ölt bele a kastélyba és a parkba. A két bárónő most harmadik árverés kitűzését kéri.

Veszettkutya hat ember mart meg Satu-Marea. Saját tud. A kültelek utcáin veszettkutya garázdálkodott s hat embert mart meg. Az állatot agyonverés, a hat megmart embert a főorvos a cluj-i Pasteur-intézetbe beutalta.

Kerékpáros kulj húzza a rikását. A maláji szigetek ősi közlekedési eszköze, a kulik által vont kétkerekű kordé, a „riksa”, amelynek alakja évszázadok óta nem változott, most a műszaki haladás hatása alatt módosul. A kordét nem gyalogos, hanem kerékpáros kulj húzza, a kerékpár nyeregkapájához erősítve a „riksa rudját”.

INVITARE. Cooperativa de Credit a Corporatiunei Industriailor din Oradea, ca membru al Aliantei cooperativelor de economie si credit isi va tine adunarea generala anuală a XXXIII. a dela infiintarea si a X-a dela reorganizarea ei, la 21 Junie anul 1936 inainte de masala 10 ore si jumătate in localul ei propriu. Ordinea zilei: 1. Raportul Consiliului de administratie si a Cenzorilor despre gestiunea si bilanțul anului 1932—1935. si in baza raportului, descarcarea Consiliului de Administratie si a Cenzorilor. 2. Stabilitarea bilanțelor din anii 1932—1935. 3. Hotărâre asupra veniturii curat. 4. Alegerea membrilor Consiliului de Administratie si a Cenzorilor. 5. Eventualele propuneri. Bilanțurile examinate de către Cenzori stă la dispozitia actionarilor in localul Cooperativel. Consiliul de Administratie. Extract din Statute. Art. 30. Toti acei membrii, cari au cel puțin o actiune in valoare de 500 lei, au un vot. Dreptul de vot însă numai acia pot exercita, cari au fost membrii in anul precedent. Votul se poate exercita si prin procură dată in scris unui alt membru, însă nimeni nu poate reprezenta mai mult de 5 membri. scotindu-se si pe sine.

Az oradeai bérlők közgyűlést tartanak ma, vasárnap. Oradea város egész bérlőközönsége a városi taxák kérdésében ma, vasárnap délelőtt 11 órakor a Munkakamara nyctermeiben Str. Gen. Mosoiu No. 4., volt ipartestület) tiltakozó nagygyűlést tart. Lakásbérlők Szövetsége.

A törökök követelése a tengerszoros értekezleten. Istambulból jelentik: A török kormány 41 főnyi bizottságot küld Montreauxba, a tengerszoros-értekezletre. A küldöttség, melynek vezetője Rüsdi Arras külügyminiszter, szombaton utnak indult. Hir szerint a török kormány az értekezleten azt is fogja követelni, hogy bizonyos úrtartalmat meghaladó hadihajókat tiltsanak el a Dardanellákon való áthaladástól.

*** Felvétel a román és magyar tagozatu satumarei római katolikus leányliceumba.** Az irgalmas nővérek vezetése alatt álló, nyilvánossági joggal bíró, satumarei római katolikus leányliceum 8 osztályu román tagozatára beiratkozhatnak bármilyen vallásu és nemzetiségű tanulók. A 4 alsó osztályu, szintén nyilvánossági joggal rendelkező magyar tagozatra magyar tanulókat vesz fel. Az első osztályokra a felvételi vizsgák június 22-én és szeptember 1-én, az V. osztályra pedig június 24-én és szeptember 12-én lesznek. A fenti liceumról, valamint a hozzátartozó lány-internátusról tájékoztatást küld az irgalmas nővérek zárdája. (Satu-Mare, Str. Stefan cel Mare 13.)

Megnyilt Remeten

a Bihori Svájcban a

Szikszay és Fónagy Pensió

villanyvilágítás, telefon, strandfürdő, tennispálya, állandó orvos. — Vasutállomás Valea Iadului. — Minden vonatonál sínautó

Roosevelt elnök 82 éves édesanyja csipőtörést szenvedett. Washingtonból jelentik: Sarah Delano Roosevelt, Roosevelt elnök 82 éves édesanyja szerdán Newyorkban tett látogatása alkalmával elesett és csipőtörést szenvedett. Az orvosok legálabb kétheti teljes mozdulatlaniságot írtak elő az agg urhölgynek.

*** Amilyenek a szépségápolásnak lennie kell.** Vannak nők, akik a szépségápolásnak nem tulajdonítanak fontosságot és azt hiszik, hogy a természet által adott fiatalos arcot a késői öregkorukig meg tudják tartani. Egy szép napon arra fognak rájönni, hogy az arcot elveszti finomságát és azt semmi eszközzel visszaszerezni már nem tudják. A helyes szépségápolás célja a fiataliság megóvása. A legelső és főfeltétel a bőrt az időjárás káros befolyásaitól megóvni. A bőr legnagyobb ellensége a nagyváros poros levegője, ezért a legelső kötelessége mindenkinek a bőrt a portól alaposan megtisztítani. A Scherk-féle arcviz, amelyet sokan, de eredménytelenül utánazni igyekeztek — az ápolat hölgyek toltette asztalukán a legfontosabb helyet foglalja el. A Scherk arcviz jóssága egyedülálló hatóképessége által nemzetközi viszonylatban is elismert ápolószert.

Kilenc embert mart meg a veszett eb. Timisoara. Saját tud. Szabó Lajos Dragalina-téri házmester kutyája napok óta sorra megtámadta a házbelleket, vagy azokat, akiknek a házban dolgozik akadt. Végre a dolog felült s a kutyát a gyepmesteri telepre szállították. Megállapították, hogy veszett volt. Kilenc megmart személy a cluj Pasteur-intézetbe utazott Szabó házmesteren kívül ennek leányait Szabó Vilma és Szabó Erzsébetet marta meg a kutya, továbbá Csikó Erzsébet és Fodor Margit cselédeket. Menyhárt Bál vásári árus, Pollacsek Mária gazdasszonyt, Filó István piaci munkást és Godó Mária munkásnőt. Van köztük olyan, akit már két héttel ezelőtt mart meg a kutya. A házmester ellen külön eljárást indítanak, mivel nem jelentette idejében az ebmarásokat.

Elítélték Littmann, a sinaiai kaszinó bérlőjét Bucurestiből jelentik: A prahovai törvényszék ma hirdetett ítéletet Littmann és a sinaiai kaszinó ügyében. Ismeretes, hogy a kártyatörvény életbe léptetése után pár nappal Littmann egy elsőfoku ítélet alapján szerencsésjátékok vezetését be a sinaiai kaszinóban. A törvényszék Littmannat egyhónapi börtönre és 250.000 lei pénzbírságra ítélte, Mangazu ügyvédet, a kaszinó képviselőjét szintén 250.000 lei bírságra és Stefanov cégjegyzőt 50.000 lei bírságra ítélte.

Az állandó tanács megvonta egy római katolikus elemi iskola nyilvánossági jogát. Bucuresti. Saját tud. A közoktatásügyi miniszterium mellett működő állandó tanács pénteken délután foglalkozott a morareni (odorheiumegyei) római katolikus elemi iskola működési engedélyének ügyével, aminek megvonását javasolta Chira tanfelügyelő. Az iskola több évszázados multra tekinthet vissza. 91 növendéke van és átépítették a helyiséget. A tanfelügyelő 20 pontban foglalta össze az iskola elleni vádjait. Ezek között szerepel, hogy az iskolafenntartó hatóság 120.000 lei fizetéshátralékkal adós a tanszemélyzetnek, hogy a tanerők nem tudnak románul, hogy a helyiség nem megfelelő, de különösen az a nyilvánvalóan alaptalan vád, hogy a tanítók és a község lelkesze államellenes magatartást tanúsítanak, annyira, hogy például nemzeti ünnepeken a templomban csárdásüttemben orgonálnak a román nemzeti himnusz. A tárgyaláson dr. Laár Ferenc képviselő védte az iskolát s igyekezett megdönteni a vádakat. Az állandó tanács azonban, főként azt látta bebizonyítottak, hogy a felekezeti iskola személyzete és a lelkes elleneség indulatot szítanak a faluban az állami iskolával szemben s határozatában megvonta az ősi iskola nyilvánossági jogát. Ugyancsak tegnap tárgyalta az állandó tanács a stefanesti (odorheiumegyei) református iskola ügyét, amelyet szintén Chira tanfelügyelő vádolt. Dr. Laár Ferenc képviselő érvelésére az állandó tanács meghagyta az iskola nyilvánossági jogát, azon kikötéssel, hogy az iskola fenntartó hatóság a tanítónőt férfi tanerővel helyettesíti és pótolja a megállapított hiányokat.

Cantacuzino világrejlő világrejlő megjavítására indul. Bucuresti. Saját tud. Bizu Cantacuzino, a híres román repülő egy Párizsban rendelt repülőgépen világrejlő repülőútra készül, azzal a céllal, hogy megjavítsa a világrejlőket. Az indulás kb. három hét múlva, Párizsból lesz. Az útvonal: Közép-Európán, Oroszországon, Szibérián át Behring-szoros átrepülésével Amerikába. Majd Kanadán át az Egyesült Államokba. Az utolsó utszakasz: Newyork Párizs lesz. A világrejlő út a király védnöksége alatt, a légügyi alminiszterium ügykezelésében megy végbe.

Fontos rendelet a falusi malmokról. Az új fogyasztási törvény értelmében a falusi malmok és olajprens malmok, amelyek a taxa firfitárát fizetik, kötelesek a pénzügyigazgatósághoz egy beadványt intézni, amely a következő pontokat tartalmazza: 1. A huszonnégy órai termelés mennyiségét (buzában, rozshan és olajban). 2. Az utolsó három év középátlama mennyiségét (buzában, rozshan és olajban). 3. Hány napot dolgozott az utolsó három évben és ezt évenként külön-külön kimutatva. Tekintettel arra, hogy a miniszter rendeletének igen fontos célja van, figyelmeztetjük az érdekelt malomtulajdonosokat, hogy a fenti kimutatást még ebben a hónapban adják be a pénzügyigazgatóság szeszügyosztályához.

1850-ben a bécsi tűzoltók cilinderben és kézfecskendővel dolgoztak.

A tűzoltók nagygyűlésén érdekes jelenségekben mutatták be a régi tűzoltók működését, akik sisak helyett fekete cilinderben dolgoztak az égő házak között.

*** Hasműtétek utáni időszakokban reggelként egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz igen kedvelt, nagyrészt hashajtó, amely a belek tartalmát biztosan felhigítja és azt minden fájdalom okozása nélkül néhány óra alatt könnyen levezeti. Az orvosok ajánlják.**

Két hajó összeütközött a nyílt tengeren. Cherbourgól jelentik: Egy francia páncélos hajó és egy francia torpedó összeütközött a nyílt tengeren. Mindkettő súlyosan megsérült.

A felrobbant dinamit súlyosan megsebesített egy embert. Satu-Mare. Saját tud. Nichite János prelucai gazdálkodó házat épített s az építkezéshez szükséges követ maga termelte a hegyoldalból. A sziklát dinamittal robbantotta szét, amihez nem értett s amikor a dinamit meggyújtotta, a robbanás leszakította a szerencsétlen ember jobb kezét. Életveszélyes állapotban kórházba szállították.

HEYMAN SZINKÖR:
Vigjátékok gyöngye:
PINTY és PONTY
mint rendőrök
Diákoknak engedélyezve: **Matiné!**

Rádióval irányítják jövőben az autótaxikat Berlinben. Érdekes kísérlettel foglalkoznak a berlini autótaxivállalatok. Olyan rövidhullámú adó-vevő rádióállomással szerelték fel egyhány kocsijukat, amelyek segítségével a sofőrök a városnak bármely pontjáról jelezhetik hollétüket és bemozdhatják azt is, hogy a fuvart mikor kezdtek, mikor és hol végzik. Ennek a rádió-telefonkészüléknek az előnyét a berlini taxikosok abban látják, hogy a megbízatása után nem kell visszahajtania a sofőrnek az állomásra és ott a telefonkészülékkel várnia az újabb fuvar kezdetét, hanem anélkül, hogy a „strandra” menne, mingyárt a következő megrendelt fuvar kezdeti helyére siethet.

*** Pódeol lábápoló és lábizzadás elleni szer,** 30 év óta van forgalomban, hatása tökéletes. Lapunkban megjelent hirdetésre felhívjuk olvasóink figyelmét.

Meghamisította saját halotti bizonyítványát. Newyorkból jelentik: Sherley B. Cockrell beaumonti (Texas-állam) lakost közokirathamisítás miatt elítélték, mert saját halotti bizonyítványát hamisította, Cockrell a hamis bizonyítványban a világháború hősi halottjának tüntette fel magát és ennek alapján felesége utján 665 dollár „özevegvi” nyugdíjat vett fel a megyei segélybizottságtól.

A kisiparosok forgalmi adója. Még egy mult évben kelt pénzügyminiszteri rendelet kötelezővé tette, hogy azok a kisiparosok, akik öt loerőnél kevesebb üzemi erővel dolgoznak és munkasaiknak a száma nem haladja meg a hetet, kötelesek forgalmi adót fizetni abban az esetben, ha ugynevezett széria munkát végeznek. Tekintettel arra, hogy a rendelet nem birt törvényerővel, az érdekelt kisiparosok nem fizették egyáltalán a forgalmi adót. A pénzügyminiszterium most előírja, hogy a fenti kategóriákba tartozó iparosok csak abban az esetben fordulhatnak fellebbezésel a bírósághoz, ha a forgalmi adó behajtása érdekében foglaltak náluk és a foglalásról jegyzőkönyvet is vettek fel. A bíróságok már hoztak is ilyen forgalmi adó ügyben számos döntést és mindenütt az iparosok nyerték meg a pert.

Oradea vasárnapi labdarugóműsora. A Károly-pályán délután 6 órai kezdettel tartják meg a 17. Divízió Kupa döntő mérkőzését, amikor is a 85. és 98. gyalogezred csapatai kerülnek szembe egymással. Előzőleg a CAO és a Törökvs csapatai találkoznak barátságos mérkőzés keretében. A döntő résztvesz a helyőrség parancsnoka is és személyesen fogja átadni a győztes csapatnak a kupát. Szünetben a 85. gyalogezred zenekara játszik. Rendes helyárok.

Valuták hivatalos ártolyama. (Az első szám a vételt, a második az eladást jelenti.) Francia frank 6.60—6.90, svájci frank 32.55—33.40, belgas 17—18, angol font 490—500, olasz lira 8.30—9.90, török font 78—81, dollár 99—110, német márka 28—40, hollandi forint 67—69, cseh korona 4—4.50, magyar pengő 24—26, osztrák schilling 23—24.60, zloty 18.80—19.50, szerb dinár 2.90—3.30.

Valuták szabadforgalmi ártolyama. (Az első szám a vételt, a második az eladást jelenti.) Francia frank 10—11, svájci frank 54—54.50, belgas 28—30, dollár 160—165, angol font 855—865, olasz lira 11—11.50, német márka 43—45, hollandi forint 115—120, cseh korona 6.40—6.60, osztrák schilling 33—34, zloty 25—27, magyar pengő 32—33, dinár 3.20—3.50, török font 120—125, Napoleon arany 1145—1150, arany font 1440—1445.

Pipacsok és búzavirágok

Irtta: P. Trefán Leonárd

Búzavetéseinkben már nagyon látszottak a kalászkok. Mintha jobb világ hírnökei lettek volna. Igéretes jövője bizonyosságai. Már kenyér illata terjengett a mezőn. Jóízű, édes, friss kenyér illata. Tápláló mindennapi kenyér ereje. Zsenge kalászkok szelid zöldje között, júniusi erlélő napsugár bontogatta szárnyát. Kecsesen hullámozott a búzamező. És énekelt is. A vége-láthatatlan hullámvérések délibábos színjátékaikkal: tengernek látszottak. A pacsirta és pitypalattya barsondó éncke mellett az egész mező énekelt. Ebben az óriási zeneteremben a tücskök is beleszóltak a hangversenybe. Zümmögött, zengett, zsongott és zsvajgott a mező. Mintha az egész nyári mező egy csudálatos szonáta lett volna. Szép volt és ünnepélyes. Hídba kiáltott bele az ember, a tengernyi hang még összefogóbb lett és egységesebb.

A kalásztenger beszélni is kezdett. Nem a hangok, hanem a színek nyelven. Pirosuló pipacsok nézegettek ki a zöld kalászkok közül. Előbb csak néhány, de azután több és több. Nagyon sok pipacs. Ezt a színkeveréket szeretnék megtalálni a festők, de nem olyan könnyű. Zsenge, halvány, komolyabb, haragosabb zöld... Majd éles, vörös foltok a pipacsokból... Napsugár rezgése a kalásztenger fölött. Szivárványos szépség színpompája a tágas mezőn. Búzakalászkok beszéde az életelevenítről rögtön fölött. Minden él itt és élni akar. Az életvágy olyan erős, hogy a búzaszárak és pipacsok versenyre kelnek az élet dícsőítésében.

— Én értem, hogy úgy szereted az életet... Piros virágkelyhed az élet kivirágzott szépsége. Kivirágzott élet vagy, de nagyon hamar lehervad. Nem ilyen az én életem piros pipacsvirágl... Minden kalászkomban és fejlődő kenyérmagvakomban az élő és éltető életerő fűdik: a napsugárban és a teremtő Isten szeretetengerében. Másként néznek reám az emberi szemek és a kitágult emberi lelkek...

— Bölcs vagy és okos, szemekkel tele búzkalászl! Tudom, hogy én csak azért vagyok, hogy téged díszítsenek. Mire eljönnek ide a sár-lós emberek, addig nem lesz belőlem semmi. Meghalok érte, mert nagyon szeretlek búzkalászl! De azért szép vagyok, szebb vagyok, mint te búzkalászl! Minden madárka engem néz, mikor elröplül fölöttem. Az egész mező az én szépségemről beszél...

Magasló búzaszárak, sárguló búzkalászkok alján szelid, szép szemek néztek elő az árnyékos talajról. Nagyon szép volt és kövér a zsendülő búzavetés. Nem lehetett látni a szántóföldet. De a szelid és alázatos búzavirág egészen kéklő szép szemével az ember arcába nézett. Látott és megsimogatott minden búzkalászl. Amilyen halk volt a szép kék színe, olyan halk és alázatos volt a beszéde. Meghallgatta a búzkalászl és pipacs beszélgetését és megszólalt ő is:

— Pirosuló kevély virág vagy pipacs. Nem vagy igazi testvérem, mert nagyon mutogatod magad mindenkinek. Szép vagy, de hívalkodó és elbizakodott. Pedig tudod nagyon jól, hogy mi csak a búzatábla díszítései vagyunk. Egy aranylós búzkalászl többet ér, mint ahányan mi összesen vagyunk. Alázd meg magad égő pipacs, hogy kedvére járj a búzkalászlaknak...

A pipacs mélyen meghajtotta fejét. A búzavirág elmélázva nézett a pipacsra. A mező összes kalászlai megzissenéssel, szelid sárguló arccal néztek egymásra. A búza és kenyér öntudata érzett az egész kalászos mezőn. Beszéltek volna még többet is, de lépések zaja hallatszott a mezei úton. A mező már nem volt magányosan csöndes.

Vasárnap délután volt. A szántóvető ember ünneplő ruhájában, ünneplés arccal járt a búzatáblák között. A felesége is ünneplőben. Meglátogatják a határt. Megnézik a vetést. A gabona fejlődését. Minden elég szépen fejlődik. Hála legyen érte a jó Istennek! A mezőn is vasárnap volt. Ünneplő ruha az egész tájon. Imádságos csönd. Hálaérzet bősége minden harmatgyöngyben, madárdalban és a lenyugvó nap sugarában. Alkonyi szellő susogott az engedelmese gabonaszárak között. Minden búzafejecs-

ke titokzatosan bölintgatott. Olyanok voltak ezek a főhajtsók, mint mikor szanktuszra égi seregek bájos angyalkái hajtják meg szőkefűrtös fejcskéiket. A lemenő nap halványuló tűzésében mintha imbolygó érnnyéket lehetett volna észrevenni. Szemei, mint a búzavirág szelid kékje. Mosolya, mint a sárguló búzkalászl aranylós fénye. Egészen biztos, hogy itt jár valaki. A búzaszemek Királya. Megvédeni, megáldani a búzaszemeket. A szegény embernek minden napi kenyér kell. Lélekkenyér is kell. Angyalok malmán örölt angyali kenyér. Csudálatos fehér lisztből, a misztikus testű, isteni fehérségű Jézusnak. Az isteni magvető búzafejcskéket simogatott meg, mintha kivádogatta volna az oltárra kerülő kenyérmagvakat. A szanktusz esengője megcsendült Angyalok éneke megszólalt. A mező zengett, zúgott, égi orgonák hangján zenélt. Zenélte a halhatatlanság dalát. Aki ezen kenyérből eszik, örökké él...

A szántóvető ember megállt a búzaföld végén.

— Nézd asszony, ez itt a mienk. Gyönyörű szép búza. Egyetlen konkoly és üszög sincs benne. Jól megtakarítottuk a tavaszon.

— Háttha arra is gondoltál, hogy gondját viselte az Isten. Őrizte, védte a gyomtól, minden gaztól. Mikor elvetők, én már akkor szántam belőle osztályisztnak a templomba... De nézd, te ember, mennyi pipacs és mennyi búzavirág van itt...

— Ez olyan, mint a gyermekcacagás a házunkban, kertünkben és az udvarunkban. Isten áldása, minden őszentfélége ajándéka...

— Nohát olyan is a Pistagyerek, mint a pirosuló pipacs. Most volt első szentáldozásnál a lelkem... Te ember! Régen nem voltál az Ol-társiszenység vételenél. Legalább most, mikor a mi újbúzáinkból sütik az ostyát...

A szántóvető ember elgondolkozott. Nem szólt semmit. De nem is szólhatott, mert a búzavirágok szelid kék színeben Jézus hívó és biztató tekintetét látta. Elindultak hazafelé. Az ember és asszonya. És a búzamező alkonyati himnuszába beledudorászott egy asszony és egy ember éneke: Imádlak nagy Istenség, test s vér tükös mély Szentség...

A fasiszta Olaszország igazi arca

Beszélgetés Aradi Zsolttal az új világ születéséről

Korszakok határán élünk. — Írtuk nem egy cikkünkben. Új eszmék, új gondolatok, új stílusok törnek fel mindenfelé, a régi világ, a liberális doktrínákban megmerevedett társadalom eresztékeit mindenhol új történelmi események fessegetik. A liberalizmus az egyik oldalom következetesen a szociáldemokráciába hajlik, hogy azután tervszerűen a kommunizmusba torjoljon. A másik oldalon azonban a liberalizmus új eszmék, új gondolatok forrásait nyitotta meg. Az emberiség kiábrándult a féligazságok rendszeréből s őszintébb, igazságosabb, szociálisabb társadalmi rend útját keresi. Ez az útkeresés ezernyi elkalandozással jár, rengeteg tévedés, elbotlás és akadály jeleníti az új világ keresőinek útját — de egyet nem tagadhatunk: ezek az irányok tévedéseikben is több hittel, több lelkesedéssel keresik az abszolút igazságokat, mint a liberalizmus, amely ma már nem egyéb, mint a tanok féligazságainak felismeréséből kisarjadt cinikus és gúnyos mosoly.

Az új világ keresése, az új utak törése az olasz fasizmussal kezdődött el — ezt nem tagadhatjuk. És a fasizmus vetette le elsőknek a gyermekkor hibáit s alakult át kiforrott, szervezett társadalmi rendszerre. Milyen a fasizmus és a fasiszta Olaszország igazi arca? Erre a kérdésre szeretnénk mindenképp feleletet kapni. Mert az, amit a fasizmusról rendszerint hallunk, csak félkép, torz. A liberális nagytöke-

zoldjában álló liberális sajtó nem meri megírni az igazi valóságot, nem meri jellemezni azt a gigantikus küzdelmet, amit ez az önmagára ébredt nép jobb jövőjéért kifejt.

Néhány gondolatot ragadok ki abból a beszélgetésből, amelyet Aradi Zsolttal, a mai fiatal magyar katolikus publicisztika egyik legkiválóbb reprezentánsával folytattam abból az alkalomból, hogy egy olaszországi előadás-túréről hazatért. Aradi Zsoltot az *Uj Lapok* olvasóinak nem kell külön bemutatnunk. Évek óta jelennek meg cikkei ennek a lapnak a hátsólapján is, a szerkesztésében megjelenő *Uj Kor* és *Vigilia* című lapok pedig az újat és szépet szerető katolikus közönségnek Ardealban és Szlovenszkon épp úgy kedvelt lapjai, mint Magyarországon. Két esztendeje megjelent *Európai forradalom* című könyvével pedig bebizonyította, hogy nyílt szemmel nézi és látja a vajudó Európa problémáit. Most a könyvnapra megjelent *Őt éjszaka* című könyvében Közép-Európa egyik legjobb ismerőjének bizonyult, amidőn egy-egy magyar, román, szlovák, szerb és német fiatal ember beszélgetésének keretében elénk tárta ennek az öt európai nemzetnek a lelkét. Ez a problémák mélyére-látás bátorít fel, hogy az *Uj Lapok* olvasóinak is visszaadjam azt, amit Aradi Zsolt milanoi, firenzei és bolgónai előadásai után, a mai Olaszországban látott. Nem intervju ez, hanem baráti beszélgetés s talán így még érdekesebb és többetmondó.

Olaszország és Közép-Európa alapja a keresztény-latin kultúra

— Az olasz katolikus körök épúgy, mint a fasizmus — mondja Aradi Zsolt — egyaránt érdeklődéssel fogadták előadásaimat a középeurópai kérdéssről.

Gróf Apponyi Albert

Élmények és emlékek

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályában.

Ára 235 lei és portó.

Ennek az érdeklődésnek legmélyebb oka az a tudat, hogy Közép-Európa kultúrája lényegében azonos az olaszéval: latin kultúra. És minden politikai tendenciától eltekintve, tudják, hogy ennek a latin kultúrának az erősítése az előfeltétele Közép-Európa rendezésének. Igyekeztem elfogulatlanul bemutatni az összes középeurópai nemzet jelenlegi helyzetét és azt a nagy szerepet, ami a katolicizmusra, mint spirituális és rendező erőre van az amit a katolicizmus kifejtetni képes. Ez a nagy feladat nem a többi felekezet ellen irányul, hanem felismerése annak, hogy a katolicizmus nélkül — ez paradoxonnak látszik, de így van — a többi felekezet helyzete és ereje is labilis. Közös érdek, hogy ezt a legnagyobb spirituális hatóerőt a maga virulenciájában működni engedjék. A román, cseh, szlovák, horvát, szerb, magyar és az itt lakó német katolikusoknak

hallatlanul nagy szerepük van abban, hogy ez az igazság gyökeret verjen a lelkekben és ezáltal Közép-Európa megerősödjön.

Az Egyház és a fasizmus

— Az olasz katolicizmus teljesen és maradéktól nem csak kibékült a fasizmussal, hanem mint államirányító és népfenntartó tényezőt teljes erejével támogatja is. A fasizmus elindulásában is voltak olyan elemek, amelyeket a katolicizmus bizalmasan nézett. Így például az állami totalitásra, a világnézet-kiszájtításra való törekvések. De a túlzók már háttérbe szorultak s az olyan fanatikusok, mint *Benedetto Croce Giovanni Gentile*, a fasizmusban elvesztették jelentőségüket. Tanítanak még, de már nem ők a fasizmus teoretikusai többé. Egy súlyos vita volt a korporációs elvről Gemelli páter és Gentile között, ami teljesen a katolikus korporációs elv győzelmével végződött. A legkitűnőbb korporációs folyóiratnak az a Gemelli páter a kiadója, aki a mai olasz katolicizmusnak egyik kiemelkedőbb alakja. A fasizmusnak sikerült megtalálnia a középútat, azaz a liberális állam társadalmi és gazdasági rendszerrel szemben az átmeneti antipolust. Ellenében áll ez a német rendszerrel s ennek túlzó elgondolásaival s nyoma sincs benne a pogány és keresztényellenes fajelméleteknek. Jellemző és érdekes eset, hogy a *Carta del Lavoro* megalkotásában egy jezsuita szociológus irányító módon vett részt és az olasz papság minden erejét latba vetette, hogy ezeket a lényegében keresztény elgondolásokat hozza ki, amelyek eddig csak implicité voltak benne.

A fasiszta ellentéte a polgárnak

Elsősorban áll ez a fasiszta emberre. A fasiszta ember ellentéte a polgárnak: harcos, rizi-

A feltámadt Római birodalom árnyékában

— Csodálatos újjászületés ment keresztül az olasz nép. A külföld valamikor, amikor az ország szétesett volt, sokszor csak úgy ismerte őket, mint Európa múzeumöreiből, akik a régi dicsőség soha el nem muló fényében éltek. Nem csak az olasz nemzet szerencséje, de Európáé is, hogy a Római birodalom feltámadt. A fasizmus és Mussolini új géniusz adott nekik. Szavakkal nem lehet kifejezni azt az egészséget és lelkesedést, ami ma egész Olaszországot átjárja. Valódi *demokrácia* uralkodik ma Itáliában. Mindenki tudja, hogy az, ami történik, az ő érdekében is van. Ezt mindenképp előtt annak köszönheti a fasizmus, hogy a kiváltságokat eltörölte. Egyetemi tanár, bankár, munkás, arisztokrata, tisztviselő, paraszt és iparos csak ebből az egy szempontból ítéltetnek meg, hogy miképpen teljesítik kötelességeiket. Hiányzik itt az „előkelősi”, az undorító snobizmus. Nem kell haszavágódni egy-egy nagy cím viselője előtt. A minisztériumok, hivatalok úgy állnak nyitva a legkisebb ember előtt is, mint a legfontosabb államügyek számára. A nép érdeke, a kis emberek érdeke, a nagy tömegek érdeke az irányadó. Amikor *Mussolini* bejelentette az olasz nemzetnek *Abesszínia* anektálását és a római birodalom felélesztését, nemcsak Rómában, a Piazza Venezián, de a legkisebb faluban is, a tereken, ahova a rádió közvetítette a történelmi eseményt, az előkelő dáma mellett ott szorongott gyermekével a munkásasszony és valóban, az egész nemzet egy nagy nemzeti érzésben forrott össze. Rosszul ítélik meg azok Olaszország helyzetét, akik azt mondják, hogy szüksége volt az abesszín győzelemre és hogy injuria történt ebben az esetben. A fasizmus az abesszín gyarmatok nélkül is rengeteget alkotott. Nem kell másra mutatnunk itt, mint a hatalmas építkezésekre. A mocsarak lecsapolása mellett úthálózatok százainak kiépítése kezdődött a fasizmus uralma alatt. Míg a régi Olaszország semmi nagyszabásút nem alkotott, ma olyan hatalmas szellemi és anyagi építményekkel dicsekedhet, aminek csodájára jár a világ. Kis nemzet fia szomorúan áll meg azok előtt a hatalmas erőfeszítések előtt, amelyekből a Forum Mussolini vagy a Via dell'Impero adnak ízelítőt.

— És az egész olasz társadalom, tehát nemcsak a hivatalos Itália, szeretettel, együttérzéssel és támogatással fordul a maroknyi magyar-

kóttal, fel tudja és fel is akarja magát áldozni egyházáért, népéért, közösségéért, környezetéért. A hangsúly mindig az egymás megsegítésén, a szervezett segítség gondolatán van. Hogy mennyire mélyen él az olaszokban a fasizmus szelleme, azt két katolikus férfi életírása igazolja. A két legnagyobb katolikus olasz egyéniség Papini és Gemelli. *Papini*, akinek legtöbbször csak a *Krisztus története* című munkáját ismerik, egyike a legérdekesebb egyéniségeknek. Minden filozófia, minden irányzat útját megjárta, mindenből kiábrándult, míg végül a katolicizmust ismerte el az egyetlen emberi, szellemi életformának, amelyben a konzekvensen gondolkodó ember megállapodhat. *Papini*, a kritikus *Papini*, is elfogadta a fasizmust s ma a bolognai egyetem irodalmi tanszékén tanít, mert nézete szerint a fasizmus az a forma, amelyben *cselekedni lehet*. Amikor meglátogattam, azt kérdezte, van-e kilátás arra, hogy Magyarországnak szentjei lehetnek. Mert csak a példa vonz, csak ez viszi előre a mozgalmakat, személyes kiállítás kell. „*Cselekedetekből ismernek meg benneteket*”, ez az evangéliumi idézet az alapja *Papini* fasizmusának és katolicizmusának.

— Gemelli páter, aki szocialista-anarchista orvosból lett franciskánus szerzetessé, aki úgy harcolt elveiért, hogy szinte hetenként üldöznie a rendőrség és éveket töltött elveiért börtönben — ma szintén támogatja a fasizmust, mert az a meggyőződése, hogy a liberális gondolkodás éppúgy, mint a liberális politika — anarchiához vezet. Mind a két embernek a célja az *emberi szabadság megmentése*. Szabadság nélkül nincs élet, vélemény szabadság nélkül megfuladnak a népközösségek. A fasizmus pedig megadja ezt a szabadságot, csak azt követeli, hogy minden a nemzet érdekében történjék.

ság felé. Valóban érzik és élik a történelmi tradíciót s kívánják a Duna-völgy békés megegyezését, a dunavölgyi népek egymáshoz való közeledését. Ők példát adnak szociális, társadalmi és nemzeti téren is. Mi rajtunk van a sor, vajjon tudjuk-e követelni. Már *Mussolini* maga jelentette ki, hogy a fasizmus nem export cikk, a lényege azonban, a *kényelmes életmódtól való irtózás* — örök keresztény példa, amely minden társadalmi és nemzeti felemelkedésnek az alapja.

Ezeket a gondolatokat szedtem ki abból a baráti beszélgetésből, amikor *Aradi Zsolt* újról beszámolt. Hogy mindez így van, arra garancia *Aradi Zsolt* maga, aki minden írásában tanujelét adta, hogy a problémák lényegét megérti. Amit Olaszországról mond, a kényelmes élet megvetéséről s egy új kornak eljöttéről, az mind igaz s mind biztató jelenség, hogy a sok széthullás közepette új erős csúcsok emelkednek ki Európa ma még beteg testén.

Rády Elemér

„Ballag már a véndiák tovább... tovább...”

(Bucuresti.) A bucuresti magyar diákok a napokban rendezték meg hagyományos évzáró vacsorájukat, amelyen elbucsuztatták azokat a kartársaikat, akik ebben az évben befejezték, illetve befejezték egyetemi tanulmányaikat és megválnak a bucuresti magyar diákság közösségétől.

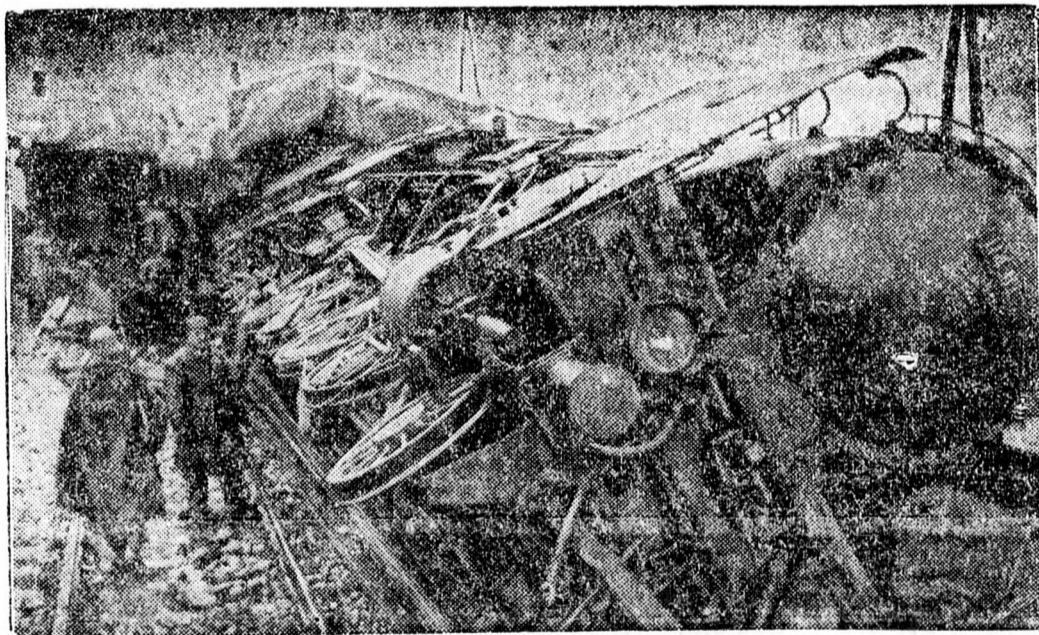
Az idén végzettek száma: 29. Ezek között van 17 gyógyszerész, 3 mérnök, 3 szépművész, 2 orvos, 1 állatorvos, 2 tanár és 1 kereskedelmi akadémista.

A bucsuvacsora, amelyet a református iskola disztermében tartottak meg és amelyre a Koós Ferenc-kör diákosztályának vezetősége meghívta a diákság barátait is, a szokott emelkedett hangulatban folyt le. A távozó kartársakat és kartársnőket *Szóts Ernő* diákelnök és *Mokk László*, a diákszakosztály alelnöke bucsuvtatták el meleg, megható szavakkal. Kifejezésre jutott szavaikban, hogy a magyar ifjuság tudatával van annak a szerepnek, amely reá a mostani romániai magyar jövő kialakításában, az idezakadti magyarság faji különállóságának és művelődési színvonalának fenntartására irányuló munkában vár. A távozók nevében felszólaló *Fazekas János* volt diákelnök köszönt el a bucuresti magyar diákelettől, amely sok vajudás, küzdelem s az egymást váltó diákevfolyamok tevékenységének eredményeként ma már a körösségi szellem, a közéleti lelkiismeret és a magyar művelődési törekvések egyre erősödő hagyományával rendelkezik. Más felszólalók pedig a diákothornak mondtak Istenhozzátot, amely éveken át hajlékot adott nekik s olyanok számára is lehetővé tette tanulmányaik befejezését, akik más körülmények között nem tudták volna az ehhez szükséges anyagi eszközöket előteremteni.

De olyan irányban is hangzottak el komoly és megfontolkozató kijelentések, különösen *Szóts Ernő* beszédében, hogy a bucuresti magyar diákelet és a bucuresti magyar diákothorn jelenlegi állapota távolról sem elégtetheti ki a magyar ifjuságot s azokat, akik a magyar jövőnőt szívükön viselik. A diákelet határozott fejlődést mutat a komoly feladatok felismerése és elvégzése, az egyetemi és társadalmi, a szakmai és közművelődési munkateljesítés tekintetében. Ezzel szemben azonban a diákothorn kényelmi, egészségügyi és tanulmányi szempontból szűkebb és nélkülözhetetlen berendezkedései csak nagyon csekély mértékben mutatnak javulást. A mindkét irányban való továbbfejlesztés kötelességeket ró az ifjuságra és a romániai magyar társadalomra egyaránt — állapították meg a diákszónokok.

A diákothorn gondnoknása és a bucuresti magyar társadalom nevében *Bakk Elek* dr mondott beszédet a bucsuvacsorán. A romániai magyar életnek mindig ünnepnapja — mondotta — amikor a főiskolai végzettségű magyar ifjak újabb csoportjai rajzanak ki a magyarság nyelvetterületeire, hogy ott a faji öntudatnak, a kulturális tevékenységnek s a magyar létfenntartó akaratnak gerjesztői legyenek. Mindenkinek, aki a főiskolák falai közül kilép s megteszi választott életpályáján az első lépéseket, jelentős munkát kell vállalnia népe szolgálatában. Megnyugtató, hogy a Bucurestiben végzett magyar ifjakban eltökélt és tiszta szándékot láthatunk arra, hogy a nagy és önzetlen kötelességvállalásra.

A diákvacsora a „Ballag már a vén diák” és „Gaudemus” éneklésével végződött.

A Linz melletti vasuti szerencsétlenség színhelye.

A Linz melletti Ebelsberg állomás közelében kisiklott a Bécs—Párizs között közlekedő gyorsvonat. Öt vasutikocsi pozdorjává zúzódott, három ember meghalt, sokan súlyosan megsebesültek. Képünk eredeti helyszíni felvétel.

Fölvételt hirdet az Irgalmasrend

A romániai betegápoló Irgalmasrend felhívással fordul azon ifjakhoz, akik hajlandóságot éreznek magukban a szerzetesi életre és a betegápolással kapcsolatos munkára. A Rendbe csak azok vétetnek fel, akik a 18-ik életévüket betöltötték, a z államnyelvet bírják és legalább négy középiskolai végzettségük van. Eretrési bizonyítvánnyal folyamodók előnyben részesülnek. A Rendbe lépni szándékozók sajátkezűleg megírt kérvényüket a következő okmányokkal szereljék fel: 1. Keresztlevél és születési bizonyítvány. 2. Állampolgársági bizonyítvány. 3. Bérmlási bizonyítvány. 4. Orvosi bizonyítvány. 5. Az illetékes plébános vagy hittanár ajánló levele zárt borítékban. 6. Erkölcsi bizonyítvány a világi hatóságoktól. 7. Szülői beleegyezés és a szülők részéről kijelentése annak, hogy a Rendbe lépő fiuktól a jövőben semminéven nevezendő anyagi támogatást nem várnak. 8. Iskolai bizonyítvány. Az így felszerelt kérvények folyó évi augusztus hó 15-ig a romániai Irgalmasrend tartományi főnöksége címére Oradea, Bl. Regele Ferdinand 27. küldendők. Oradea, 1936. június hó. A tartományi főnök.

VEZÉRKÉPISÉLET, EXCELSIOR-CÁLEA MOȘIȘOR 78 BUCUREȘTI

SCHERK

Mindenkin segít és ön semmit sem tud róla?

Lotion Faciale Scherk

SCHERK ARCA

Tehát épp itt az ideje, hogy megismerje a Scherk arcvizet! Akkor az Ön arcbőre is rövidesen megjavul, teljesen tiszta lesz és olyan puha, mint a selyem. Probálja ki azonnal! Üvegek à Lei 62.103.164.300.475

BUSIDO

Irta: Dr SÜLYOK ISTVÁN

Minden emberi dolog viszonylagos és így az is, hogy számunkra ma mi tulajdonképpen a fontos és lényeges. A viszonylagosság abban mutatkozik meg, hogy ma sok mindenben más a fontos, mint régen volt.

Ezzel a mértékkel mérve úgy véljük például, hogy falusi szövetkezeteink forgalmának emelkedése, vagy a szövetkezeti értékesítés előbbrejutása sokkalta fontosabb esemény a mi életünkben, mint a kormányok változása, vagy az országos választások. Amíg ugyanis eddigi nyolcszoros tapasztalatok alapján a kormány változása számunkra semmiféle lényeges változást nem jelentett, addig a szövetkezeti szervezkedés gazdasági önkormányzatunk felé jelent haladást, ami nélkül nemzeti gazdálkodás semmiféle helyzetben el nem képzelhető. Éppen ilyen fontos minden olyan kulturális esemény, ami az egyetemes magyar művelődés széles terepén végbemegy.

Ezért fordulunk különös érdeklődéssel egy új magyar folyóirat felé, mely a folyó évrnek kezdetével indult meg a magyar fővárosban. A folyóirat címe *Távol Kelet*. Kiadja a Magyar-Nippon Társaság, szerkesztik Felvinczi Takács Zoltán és Mezey István. Célja, hogy a japán-magyar szellemi kapcsolatokat kutassa és ápolja, ugyanakkor azonban a magyar közönség figyelmét felkeltse a japáni élet sokféle tanulsága iránt. A munka széles tudományos alapon indult, amit az is bizonyít, hogy nemzetközi érdeklődésre számít: a folyóirat közleményeinek mintegy harmada angol nyelven fródik, a magyar nyelvű közleményeket pedig bő angol összefoglalás követeli.

A díszes folyóirat fedőlapján vörös japáni címírás hirdeti a lap célját. Ez a néhány írás-jegy ebben a szokatlan környezetben bizonyára élményt jelent a japáni ember számára, kinek a kezébe kerül ez a szeretettel és fényűzéssel kiállított magyar folyóirat. A mi számunkra ilyen élményeket a lap közleményei szereztek.

A negyedévenként megjelenő folyóirat első kötetében *Vitéz Nagy Iván*, az ismert statisztikus és népjogi író tanulmány közlésébe kezd, mely a japáni közoktatást ismerteti meg a magyar közönséggel.

A kitünően megírt tanulmány tárgyának egész összefüggése a szakembereket érdekli. A részletek azonban rengeteg tanulságot kínálnak minden művelt olvasó számára.

Japán lakosságának 99,5%-a tud írni és olvasni. A közművelődés az alap ott, melyen minden fölépül!

„Birodalmunk virágzása — mondotta néhány esztendővel ezelőt — a mikádó — a nemzeti erkölcs érvényesülésétől függ, ez pedig az elemi oktatáson alapszik.”

A császári rendelet így határozza meg a népiszkolai oktatás hivatását:

„Az elemi iskola gyermekeinknek az erkölcsös élet alapjait adja meg, hogy a közösség derék tagjaivá legyenek. Azonkívül pedig általános ismereteket nyújt, melyekre az életben gyakorlatilag szükségük lehet, egyidejűleg testi erejüket fejleszteni...”

Már ebben a sorrendben is mélyeséges tanulság rejtőzik. Az erkölcsi nevelés, a lélek erejének fejlesztése áll az első helyen. Csak utána következik az ismeretek gyűjtése és a harmadik helyet foglalja el a lélek edényének gondozása: a testi nevelés.

Még jobban megragad ez a gondolat, ha közelebbről megismerkedünk az erkölcsi nevelés japáni eszményképével.

A japáni nemes ember életfelfogása, világnézete, bölcselete és erkölcstana formálta ki ezt az eszményképet, melyet ez az egy japán szó fejez ki: *busido*. A japáni lélek mélyeséges ragaszkodása a hagyományokhoz nem engedte meg, hogy az európai civilizáció berendezkedései és külsőségei kiszorítsák a japáni testből a japáni lelket.

Japánban nem az történt, hogy a külföldi példákön nevelkedett japáni ember szembe fordult a nemesi gondolattal, a kiválasztódás természetes törvényével és azt mindenáron el akarta volna tiporni, mint ahogyan azt idegen elemek a maguk érvényesülése érdekében a magyar történelmi és nemesi gondolattal szemben akkora szívóssággal tették. A régi busido szelleme ma is él a japáni emberben. De a busido ma már *nemcsak a nemes embernek* becsületi kódexe, hanem *általános nemzeti ideál, mely életet és tetteket irányít*.

A busido a férfias bátorságot, a fájdalomtűrését, a testi edzettséget éppen úgy társadalmi kötelességgé teszi, mint a felebaráti szeretetet, a szülők iránti engedelmisséget, az ösök tiszteletét és a korlátlan áldozatkészséget, a nemzeti ügy iránt. A japáni férfiú úri mivoltának, előkelőségének, műveltségi fokának, társadalmi helyzetének e kötelességek teljesítése nélkülözhetetlen feltétele, ami nélkül nincsen maradása tisztességes emberek társaságában. Kérlelhetetlen társadalmi törvény, mely alól nincsen kivétel és nincs felmentés. Megszegése a legsúlyosabb következményekkel jár. Az ítéletet pogány könyörtelenséggel önmagán hajtja végre az a japán férfiú, ki a busido szellemében nevelkedett.

Csodálatos jelenség, hogy a busido-hoz hasonlatos társadalmi férfi-eszménykép és erkölcsi törvény két európai nemzetben alakult ki: az *angolban* és a *magyarban*. Mindkét nép a japánhoz hasonlóan egyetlen szóval fejezi ki ezt az eszményképet. Az angolban ez a szó *gentleman*, a magyarban *úriember*.

Az angol *gentleman* fogalma világos és ha-

tározott. Általános társadalmi törvényté letű középkori eredete ellenére. Bárha eredetileg nemes embert jelentett, ma angol fogalmak szerint *gentleman* lehet a legegyszerűbb ember is, ha *gentlemanlike*, vagyis úriember módjára viselkedik. A magyar úriember fogalma eltörtult és elkorcsosodott. Két oka van ennek. A kettő szorosan összefügg egymással.

Az egyik, hogy e magas jelző történelmi örökösai elsőkélyesítették e szó értelmét, szűk társadalmi csoportok külső ismertető jegyévét tették ahelyett, hogy nemes belső tartalmát elöntötték volna az egész magyar társadalom felé.

A másik oka volt, hogy feltörő idegen elemek, melyek e fogalomnak hagyományokat őrző erejében akadályokat láttak, évtizedeken keresztül mindent megtettek, hogy e kiválasztó minősítés történelmi lommá, sokszor egyenesen maskarává válják a legjobb elemek szemében is.

Keserű tapasztalások e téren okozabbá tettek bennünket. Ma tudjuk, mert naponként érezzük, mily irtózatot erőt jelent a népek számára, ha világos és kemény *társadalmi eszményképek* állanak előttük. A középkori keresztény lovag erkölcsi ideáljait, magatartásának kérlelhetetlen szabályait nem volna nehéz korszerűen átültetni a mai életbe.

Minden reformnak és minden javító törekvésnek olyan emberre van szüksége, ki a törvényeket először önmagán hajtja végre és csak azután követeli meg tiszteletüket másoktól. A keresztényi erkölcsi ideál folytonossága és korszerű megnevesedése helyett az anyagelevőség beáradása, idegen és távoli erkölcsi szokások pusztító penésze gerinctelen puhánytá, tétova ellenkezéssé süllyesztette a magyar társadalmi élet falképet.

Vannak ma magyar nyelven írott és a keresztény magyar közönség széles körében népszerű folyóiratok, melyekben állandó humor és elnéző derű tárgya a csalás, a hamis bukás, a szemérmetlen erkölcstelenség. Mint a levegőnek a pora úgy hatol ez a szellem a lelkekbe.

A magyar úriember típusa pedig, mely egy emberöltővel ezelőt meg a politikai önzetlenségnek és egyéni érintetlenségnek példaképekül szolgált és történelmet irányított, ma monoklis maskarává süllyedt, s rendkívül mulatságosnak találja az élcelődésnek azt a módját, mit a közéleti erkölcstelenség tréfásra mintázott csatornáit árasztanak.

Pedig a magyar úriember történelmi nemes alakjának feltámadása a társadalmi kötelesség, a nemzeti áldozatkészség és az egyéni öntudatoság szellemének feltámadásával jelentene egyet.

Az új pompás magyar folyóirat *Távol Kelet* olvasása közben ily közeli problémák támadnak fel lelkünkben. Ha nem is ez volt a folyóirat tudós kiadóinak célja, nekünk azzal is hasznunkra voltak, hogy erre a keserű elmeikedésre alkalmat adtak.

Don Pedro Diez de Aux báró leszegényedett utóda ügynök Timisoarán

„Büszke spanyol donok ivadéka, akinek egyik őse magyar báróságra emelkedett és Timisoara visszavételénél küzdött” — A másiknak neve „kitörölhetetlen betűkkel van beírva a Banat kulturtörténetébe”. — Regénybe illő körülmények között osztották meg a híres családot a vagyonától

Timisoara. Saját tud. Szegényes külsejű öreges ember kerül elő, kopottas aktatáskával a hóna alatt. Első pillanatra az ember valami elfelejtett számlára gondol, amelyet most ki kell egyenlíteni és tényleg: a szegényes külsejű öreges ember felnyitja a táskát a abból kotorász ki valamit. Az a valami nagyobb csomagból áll és néhány iratból, amelyekről első pillantásra megállapítható, hogy a tizenharmadik századból valók. Most sok látható ilyenféle irat néhai Banater Landesadministration idejéből. Amikor, a várnak a törököktől való visszafoglalása után osztrák tartományt kreáltak. De azután a vármegye visszaállítása után is egy ideig éppen ilyenek voltak a hivatalos iratok... A szegényes külsejű öreges ember csomagjából bársonykötésű címeres nemesi levél kerül elő, hatalmas függőpecséttel, amely aranyzsinóron lévő nagy fatokban van elhelyezve.

Szerényen, tisztességűdül illedelemmel és barátságos mosoly kíséretében csak ennyit mond az öreges ember:

— Ez a mi bárói címeres levelünk. Az iratok is mind a mi családunkra vonatkoznak. Csak azért hoztam el, mert a legnagyobb gondban vagyok. Tetszik tudni, van egy tízéves fiam, aki most végezte el az elemi iskolát. A gyerek kitűnően tanul és szeretném, ha embert faraghatnék belőle. És semmim sincsen. Szegény ügynök vagyok: olyan szegény, hogy még a vizet sem tudom megkeresni. Miből iskoláztassam a fiamat? Végre gondoltam egyet: itt vannak az irataim. Hátha ezek révén juthatok valamihez?

Don Carlos Diaz de Aux et Torellas: ez a szegényes külsejű öreges ember jogszerinti neve, vagy ha úgy tetszik: báró Diaz de Aux. És amit erre vonatkozólag mond, azt okiratokkal is bebizonyítja s ezek az okiratok másmindeiről is tanúságot tesznek. Arról első sorban, hogy ősrégi spanyol nemesi családról és annak ivadékaról van szó. Családról, amely annakidején testestül-lekестül s a kardjával, meg a vitézségével állt a Habsburgok mellé s végül földönfutóvá vált. Hogy aztán itt álljon szolgálatba, vért a törökök elleni harcokban ontani a kereszténységért. És ezzel új érdemeket szerezni, amiket a család tagjai kulturális téren aztán éppúgy megtehettek, mint a szüntelen harcok mezején... És leszarmazottjukra, erre a szegényes külsejű öregemberre mindennek csak az emlékből hagyták meg a nagypécsetes címerlevelet s a néhány régi iratot...

— Hogy ez így esett, nagy sora van annak — mondja a szegényes külsejű ember egészen megható szerénységgel — valóságos regény az!

Don Pedro Diez de Aux 1232-iki győzelmé a mórok felett és a „hat ostya csodája”

Érdekes dolgok, amiket az öreges ember elmond és amiket a kopottas aktatáskából előkerült iratokkal igazol. Legelsőbb a bársonykötött bárói levelet, a bõrre rajzolt aranybetűk tömkelegét böngésszük át. A latin nyelvű iratból kitűnik, hogy azt VI. Károly császár — III. Károly magyar király — adta ki az ő „hűséges, szeretett, kitűnő és nemes Don Alfonzo Diez de Aux et Torellas nevű ezredesének a császári és királyi kegy és soha meg nem szűnő jóindulat” jegyében. És a család története is meg van rajzolva nagy vonásokban. Don Alfonzo ezredes Spanyolország és Aragónia legrégebb nemesi családjai egyikéből származott. Ez a család, mondja az okirat, a császár és király elődjének, a spanyol királyoknak mindenkor hűséges és igen értékes szolgálatokat teljesített s ezáltal, valamint hőstetteivel általános tiszteletre tett szert. Az ősek hosszú sorából csak Don Pedro Diaz de Aux legyen most felemlítve — mondja tovább az okirat — aki 1239-ben a betuchenti táborban, illetve Chio vára mellett öt más hadvezérral egyetemben a mórok felett fényes győzelmet aratott, ezernyi ellenséget megvert s amely győzelmet — ezek a diploma szavai: — „a mindenható Isten hat ostyának Jézus Krisztus valóságos vérével való átváltoztatásának csodájával fényesen megdicsőített”, úgyhogy Don Pedro ennek emlékére a hat piros ostya ábrázolását családi címerébe felvette. Az ősek nyomdokain indult el Don Alfonzo is. Kora ifjúságától

kezdvé harmincöt esztendő során Károlynak és elődjeinek szárazon és vízen a legértékesebb szolgálatokat teljesítette. 1686-ban az Ocean-flottán, később az afrikai államokban, Melillában és mint El Penon de Veles erőd parancsnoka vitézül harcolt a mórok ellen, 1698-ban háromszor megsebesült, a tüzérség parancsnoka lett és számos vitézi tett után 1700-ban Gibraltár és Malaga város kormányzója...

Amiért különösen lekötözte a császárkirályt: amikor az Spanyolországba érkezett, rögtön hívévé szegődött és barchinonei udvarába sietett... A spanyol örökösödési háború emlékét idézik fel ezek az idők. Amikor Habsburg Károly és Anjou Fülöp vetélkedtek a megüresedett spanyol trónért és az előbbi hét esztendőt töltött spanyol földön. Főleg angol és hollandi csapatokkal jelent meg s először Gibraltárt foglalták el, amelyet az angolok mindjárt maguknak tartották meg...

Don Alfonso — az okirat szerint — Károly pártján küzdötté végig az örökösödési háborút, résztvett a saragossai nagy győzelemben s amikor Károly távozott, tovább harcolt. St. Clara várparancsnoka lett s „halálos sebből” vérezve fogságba és börtönbe jutott, de amikor ki-

A hős fiából a selyem és dohánytermelés igazgatója lett

Don Alfonzo a családi hagyomány szerint a török háborúkban kapott sebeiben halt meg, fia Ignác 1746-ban a Vasquez-féle ezred hadnagya volt, amikor Sibiuban megszületett Károly Árpád Győző nevű fia. A hadnagy is korán elhalálozott, a fiú sok vergődés után Timisoarán kapott állást mint selyemtermelési praktikáns, amikor azonban visszaállították a vármegyei rendszert, gróf Niczky Kristóf királyi biztos, majd az újra felállított vármegye első főispánja és grófja a megye selyemtermelési igazgatójává ajánlta ki nevezetn. Báró Diez de Aux-t 1779-ben ki is nevezték, sőt azután az egész vidék „termelési igazgatója” lett s Versecen telepedett meg, ahol jelentős selyemgyárat vezetett, de hatáskörébe tartozott a vidék valamennyi ilyen gyára, melyek egy részét ő létesítette. A vidék selyemtermelését, amelyet már 1728-ban alapoztak meg, amelynek érdekében olasz és spanyol telepéseket hívtak be s amelyet Rossi mantuai apát — később nagyprépost — tökéletesített, Diez de Aux hatalmas méretekben fellendítette. A családi iratok között több királyi elismerést találni, úgy a selyemtermelés, mint pedig aztán a dohánytermelés körül elért érdemeiért. Külön érdeme abból

szabadult, Lisszabonba menekült s Anglián és Hollandián át 1715-ben elérte a bécsi udvart.

Timisoara visszafoglalásának hőse

Don Alfonzo Diez de Aux et Torellas az okirat szerint itt is felajánlotta szolgálatait s ezután a törökök ellen harcolt. Vitézül küzdött a péterváradai és belgrádi nagy csatákban, majd igen kitűntette magát Timisoara és Belgrád hatalmas várainak visszafoglalásakor: mint az „önkéntesek ezredese” teljesített ekkor élete kockázatásával jelentős szolgálatokat. Ezért őt Károly, mint magyar király, feleségével Donna Mária Gabriellával és Ignác Bernát Severin nevű fiával együtt a magyar bárói méltósággal tünteti ki, amely méltóság minden örökösére átszáll. Címerében pedig — amely az okirat elején szép színes festményben lett lerögzítve — koronás oroszlánt, pelikánt, vörös csillagot és ragyogó napot hord a hétágú korona alatt, közepén pedig ama emlékező hat piros ostya látható.

Mindenesetre külön érdekesség, hogy Timisoarán található valaki, akinek őse itt küzdött a városnak Savolyai Jenő herceg által történt visszafoglalásakor, 1716-ban. Az akkor világraszóló eseményről, amelynek hírének idején különböző röpíratok és számos emlékezőm vitte szerte-szét. A törökök pedig a reájuk nézve előretolt fontos hely elvesztését tizenegyné napig elitkolták a szultán előtt... Ezideig csak annyi volt ismeretes, hogy az ősz, tiszteletreméltó Dészchán Achill nyugalmazott alispán az egyedüli itteni lakos, akinek elődjei bebizonnyíthatólag itt küzdtek a visszafoglalásakor; illetve őse De Jean de Hansen, akinek nemesi levelében ez határozottan kifejezésre jut s aki mint lovastiszt vet részt a harcokban. Később a Landesadministration tisztviselője, majd tanácsosa lett s a nagy pestisjárvány után, fogadalomból, a sajátjából állítottatta a Szentháromság-szobrot, amely a székesegyház előtti téren ma is látható. Most aztán Dészchán alispán mellé odakerült báró Diez de Aux et Torellas szegény ügynök is, aki még a vizet sem tudja ma megkeresni.

állt, hogy a maga mintagazdaságán messzi földről jött földműveseket tanított meg ezen természeti ágakra. Igen érdekesek a dohánytermelési kísérletekről és eredményekről szóló iratok. Diez de Aux a legtekélyesebb virginiai dohányfajt tudta termelni, amiért II. József külön megdicsérette, majd macedon-havannai és szevillai fajokat kellett bevezetnie, amit különben a szegedi, pesti, zombori és oradeai kamarai adminisztrációknak is elrendeltek. Milleker történetíró (Geschichte der Seidenkultur, 1883) leszögezi, hogy Diez de Aux neve „kitörölhetetlen betűkkel van beírva a Banat kulturtörténetébe”.

A híres család tagjaiból óras és rendőrszabó lett

A többi részint későbbi perelőkészítő iratokból, részint a szegény ügynök előadásából tudhatni meg. A hírneves termelési igazgató 1793-ban hirtelen meghalt. Néhány nappal a halála után született meg a fia, Károly. A báróné, eredetileg egy Hoffmann nevű verseci gazdag parasztleány, akit a férje taníttatott ki zongorázni, csakhamar egy Belm nevű adótiszttel kötött házasságot. Ebből a házasságból két leány szüle-

Megkezdődött Prágában Csehszlovákia légi haderejének nagy-gyakorlata.

Képünkön a diszpáchozban a következők ülnek. balról jobbra: M. Najman kereskedelmi miniszter, Malypetr, a kamara elnöke, Hodzsa miniszterelnök, Machnick honvédelmi miniszter, Kaspar prágai bíboros-érsek és Kalfus pénzügyminiszter.

tett, az egyiket elvették Diez de Aux Károlytól, aki különben Recason élt, mint órás. Belm ugyanis a selyemtermelési igazgató vagyonát — amint most a szegény úgnök elbeszéli — magának kaparintotta meg. Az igazgató a kísérleteire való tekintettel birtokokat kapott; kilenc hold termőföldet és nyolcszáznegyven hold rétet és mocsaras területet. Belm a java földeket kezelte, majd a sajátjaként elkezelte; a többi sokáig a báró nevében maradt, de mivel senki sem törődött velük, Versec városa vásárolta meg a kincstártól, amikor szabad királyi várossá emelték. A báró fiát olyan címen, hogy nagyot halló, órásnak adták. Ez aztán 1832-ben feleségével együtt Recason kolerában halt meg és három kiscsiny fia Versecre került, a rokonokhoz. Nehogy azonban ezek valamikor igényeket támasszanak — mondja az úgnök — még a nevüket is kiforgatták, a bárói címet lekoptatták s mindegyiket más-más parasztházba adták ki, felnevelésre. Regényes körülmények közé jutottak a család tagjai — mondja tovább az úgnök.

— Az egyik fiú az apám volt — mondja. — Ez korán katoná lett és negyvenkilencen császári zászló alatt harcolt. Tizenhét évig katonáskodott. Később mint rokkant rendőri szolgálatot teljesített Versecen, majd szabóskodott Timisoarán. A fiúkat úgy nevelték, hogy egymásról mitsem tudtak. Atyám egyszer szabadságon volt Versecen s akkor ismerkedett meg a fivérével, akiről kitűnt, hogy az vezont negyvenkilencen a honvédek sorában harcolt... Akkor tudta meg apám a származását is. A katonai hatóságok révén szerezte be bárói címeres levelét: az, miként kitűnt, le volt téve egy levéltárban s apám ezután felkészült a nagy perre. Vesea akarta perelni a selyemtermelési igazgató földjeit. Minden pénzecskejét abba ölte bele, de közben meghalt. Harmadik fivérérel soha nem tudott meg semmit. Hátha még élnek valahol a gyermekei...

„En meg a pékséget tanultam“

— En meg a pékséget tanultam Timisoarán. Igen szegény körülmények között éltünk, az apám mindig csak a perrel törődött. Vándorló mesterlegény voltam. Jártam Bécsben, ahol különböző kurzusokat végeztem szabadidőmben: itt vannak az oklevelek. Okleveles gazdász és robbantómester lettem. Az okleveleken a bárói címet is feltüntették. Jártam Párizsban és több évig éltem Franciaországban. Franciául is megtanultam. Megismerkedtem egy újságíróval, aki egy szép napon egy gazdag amerikánussal állított be. Az amerikánus harmincezer dollárt akart adni azért, hogy adoptáljam. Hogy használhassa a bárói titulust. A magyar minisztérium elutasította a kérelmet, mivel az adoptálandó idősebb volt mint jómagam. Jártam aztán Dél-Amerikában is, ahol őseim spanyol nyelvön is megtanultam néhány szót. A háború alatt mint pék a 21-ik hadosztály-pékség szolgálati őrmestere voltam. Ki is tűntek a koronás ezüst érdemkereszttel. Háború után, előrehaladott korban, megpróbáltam. Volt Timisoarán péküzletem, majd Craivan is. Ott tönkrementem. Azóta igen szegény vagyok. Jelenleg a biztosító-intézet temetkezési csoportjának úgnöke vagyok. Azt hiszem, elhiszi, hogy alig jutok valami keresethez... Ha csak valami kis álláshoz jutnék: nem magamért, hanem a gyermekeiméért!

Hogy lett a donok utódjából — Francia

A szegény öreg valamit szeretne most elérni az irataival, béróságával. De mit? Irjam meg, hátha akad valaki, miként amaz amerikánus, aki adoptáltatná magát. Persze bajos, mert Romániában ilyen címetek hivatalosan nem ismernek el. Vagy hátha jelentkezik az eltűnt Diez de Aux-fiú családja, tán jómódban él... Vagy — maga sem tudja, mit is lehetne momentán tenni. Anyit tud csak, hogy a fiát mindenáron taníttatni akarja.

— Szeretném, ha pap lenne belőle — mondja. — Szeretném legalább addig tanítani, míg a szeminiáriumba kerül.

Beszél aztán a két leányáról. Élemedett korban nősülvén, nem kötött vallási megegyezést s így a két leány az anya vallását követi, zsidó vallásuk. Egyik a zsidó gimnáziumot végezte el, de álláshoz nem jutott, a másik most jár abba a gimnáziumba. Az intézet tette lehetővé a tanítástakat.

— Melyik elemibe járt a fia? — kérdezzük. — Az állami elemi román tagozatába. Igen szegény voltam akkor is, mikor beírtattuk a fiút s magam nem is jártam utána. A nagyobbik leányom iratá be. Há kérem az történet akkor, hogy a nevünket vizsgálták meg s azt is rosszul. Eltorzítva vették fel s beírták, hogy a gyermek nemzetisége francia.

— Francia? — csóváltuk a fejünket. — Hát franciák sohse voltunk — mondja befejezésül. — Őseim spanyol donok voltak, én pedig magyar vagyok. A népszámlálásnál is annak vallottam magam s amikor külföldön jártam, szintén mindenütt mint ilyen szerepelt. Hiszen — „magyar báró“ is vagyok.

Schiff Béla.

DIAMETAN füstölőszer

elpusztítja a

**háziélősdieket, poloskákat,
bolhákat, tetveket, konyha-
csótányokat (svábbogarakat) stb.**

Nincs szükség semminemű készületekre!
Nincs robbanási veszély!

Használati utasítás minden csomaghoz mellékelve van

Pálffyné Gulácsy Irén tizedik kötete

A „Förgeteg“ új átdolgozásban

A nagy regényíróknak most jelent meg a Főregteg című regénye, amely a könyvhét egyik legkelendőbb könyve volt. Ebből az alkalomból felkereste egy pesti újságíró, aki a következő riportban számol be a magyar főváros egyik legzezebb asszonyával, a magyar történelmi regényírás legnagyobb alakjával folytatott beszélgetéséről.

A „Fekete völgyek“ és a „Pax vobis“ szerzője egészen visszavonultan él a Pasaréti-ut legvégén egy vörösfalu, gyönyörű villában. Hatalmas történelmi regényeinek írása akkora idegközpontosítást kíván tőle hogy reggel kilenckor mikor munkáját megkezdte még telefonját is kikapcsolta, hogy senki se zavarhassa. Ebben a szinte elvarázsolt szellemi környezetben fogad azután most, hogy a Főregteg című regénye megjelenik. Pálffyné Gulácsy Irénre csak azért nem alkalmazzuk a nagyszony szót, mert ehhez a névhez még túlságosan fiatal, habár különben ez a jelző illetné meg legjobban, domináló egyéniségével, magas, boltozatos homlokával és életformáival, ahogyan a rendes háztartásán túl azt a hatalmas szellemi háztartást vezet, amelyből átfogó erejű, monumentális történelmi alkotásai kikerülnek. Egy Zrinyi Ilona védelmezhetette ekkora szellemi felkészültséggel és ideg-koncentrációval Munkács várát és uralkodhatott a Rákóczi-birtokokon, mint ahogy Gulácsy Irén a maga szellemi birodalmán uralkodik, amely befogja az egész magyar történelmet.

A mohácsi vész és a Rákóczi-felkelés monumentális tablói voltak eddig határkövei a Gulácsy Irén műveinek, mostan pedig megtudjuk, hogy az Anjouk koráról írt regényét. Erről a készülő munkájáról, amely most legjobban foglalkoztatja, a következőket mondja:

— Ez lesz a legnagyobb szabású művem. Triológia, melynek középpontjában — az első részben — Anjou Lajos alakja, a másodikban

KI BOLDOG?

Most hazamegyek újra. Pihentem. Szünidőm volt. Bolyongtam sóstavaknál és fenyesek alatt, feleltem klubot, korzót és más városi tébolyt, s hogy milyen áloműzők otthon a kőfalak? Képről, szoborról, ókor kincseiről beszéltem egy régi barátommal, kit mellém csend sodort. S gondoltam arra gyakran, hogy nyomormartiroknak ki fest ma csodafreskót, ki farag ma szobrot?

Most hazamegyek újra. Pihentem. Szünidőm volt. És otthon újra kezdem aszkéta életem. A sóstavak elnyelték már régi ifjúságom és nem marad számomra, csak emberszerelmem. Gondom: mindenki gondja. Bánatom minden bánat könnyem: mindenki könnye. Ma ugyan ki kacag? S arra gondolok gyakran, míg békét prédikálnak, hány munkanélkülinek nem jut ma egy falat?

Othon, aszkéta pircsen, álmatlan kímba fekszem és gyakran riadok fel, ha éjjel szél süvölt: Miami, Nápolyt. Svájcot miért nem látta egy sem, kit kivett az élet s nem fogad be a föld? Miért nem utazhat és örülhet minden ember, miért álom a földet és a kenérfalat? s miért nem élünk mind, mind bő emberszerelembe, — s ki boldog, boldog, boldog a csillagok alatt?

Huzella Ödön

asszony-királyok, a harmadikban pedig Zsigmond és Borbála alakja áll. A lektorok, akik olvassák, azt állítják, hogy ez a legérettebb és legsikerültebb munkám. Ezt azonban sem én, sem én magam, hanem egyedül az olvasó lesz hivatott eldönteni. A trilógia első része minden valószínűség szerint már karácsonyra megjelenik.

— Es miről szól mostani regénye, a Főregteg?

— A Főregteg látható hőse nagybirtokos, hősnője pedig egy kisgazda polgárcsalád sarja, akit külföldön neveltek művelt, modern leánygyá. Ezek az alakok azonban csak három társadalmi osztály jelképes alakjai. A regény három igazi problémát hordozó szereplője: a kiváltságos osztály, a magyar kisgazdaosztály — és a középosztály, amelyet a leányfigura, Erzsébet személyesít meg. A cselekményt ennek a három osztálynak összetűzése adja, melyen a szenvedélyek mindent elszóró föregtege vonul át.

P. Gulácsy Irén neve annyira összeforrott hatalmas történelmi regényeivel, hogy akaratlanul feltöl a kérdés: történelmi regény-e a Főregteg? Az író csendesen elmosolyodik, azután megszólal:

— Ezt nehéz lenne eldönteni. A szereplők kortársainknak vannak érzékelteve, de a kor, melyben élünk, talán maga is történelmi. Ezért nem szoritkozhattam arra, hogy a regényben egyedül a szerelem legyen a haterős. Írása közben mind felmerültek azok a problémák is, amelyek ma az emberek fantáziáját majdnem annyira foglalkoztatják, mint a szerelem. Önként adódott tehát mint gazdasági haterőnek, a földkérdésnek sokezer momentuma is témául.

— A földbirtokreform kérdése inspirálta tehát? — kérdezzük. Gulácsy Irén hevesen tiltakozik ez ellen a feltevés ellen.

— Dehogyan is inspirált. Nem mai írásom ez, nincs ebben a könyvben a napi politikából egy szikrányi sem. De hogyan is lehetne, mikor nem is most írtam. Tizenhat-tizennyolc éve készült, ez volt a legelső munkám és Clujon látott napvilágot 1922-ben, mikor Oradeán éltem.

— Egyéni élmények hozták létre tehát ezt az alkotását?

— Megint nemmel kell, hogy feleljek. Egyéni élmény jóformán semmi sincs a regényben. Mondtam már, hogy a három főszereplő tulajdonképpen három társadalmi osztály jelképes alakja, akik csak azért vannak testbe öltöztetve s emberi nevekre keresztelve, mert regényt és nem szociálfilozófiai eszmefuttatást írtam. Távol áll tőlem a cél, hogy szociálfilozófiai munkát írjak. A paraszt-családban sem élő parasztokat írtam meg, sőt nem is egy bizonyos vidék parasztaikat, hanem minden magyar vidék mindenkorai földre vágó parasztságát. Nagybirtokos főhősömben sem egy valakit akartam megírni, hanem minden olyan nagybirtokost jelképezni akartam alakomban, aki elfelejti kötelezettségét azzal a néppel szemben, melynek kiváltságos állapotát köszönheti... Sajnos, ilyenek még mindig akadnak.

P. Gulácsy Irén, aki megszokta, hogy történelmi regényeiben párszáz év távlatából

KERESZTREJTVÉNY

HOVATVEZETO: CSÜRÖS EMILIA.

23. (216.) szám.

Beküldte: **Berinde Gusztáv**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17					18								19		
20			21		22			23			24	25			26
		27					28			29					
30	31									32					33
34							35			36		37			
38							39			40		41			
42						43					44		45		
46					47			48			49	50		51	
52				53			54			55		56			57
58			59		60	61					62			63	
		64				65				66			67		
68	69				70			71		72			73	74	75
76				77			78				79			80	
81			82		83	84		85			86			87	
88				89		90	91			92			93		
94					95		96			97			98		
99						100			101		102	103			
			104												
105	106			107							108				109

Beküldendő sorok: Vissz. 1., 27., 94., 108. Függ. 1., 9., 27., 35. és 75.

Határidő: június 26.

Vízszintes sorok:

1 Goethenek a tudásról szóló megállapítása. 17 Régi uralkodó (kiejtés szerint). 18 Felbujtó (névelővel). 19 Női név. 20 Kettős mássalhangzó. 21 ... és mód. 23 „Era” betűi vegyesen. 24 Retten, ijed. 26 Ékezzettel: Alló viz. 27 Goethe mondotta a nagy francia császárról, erfurti találkozásuk után. 30 Német névelő + Lápos vidéken van. 32 Becézett női név + Rézvénytársaság rövidítése. 34 Lefekvés előtt érezzük így magunkat (ékezet cserével). 35 WOH. 37 Kellems ital + Férfinév. 38 Gyümölcs (ékezet felesleges) + O-val kellemsen szó. 39 Kézimunka. 41 „Katica” mássalhangzó + Fohász (utolsó betűjén felesleges ékezzettel). 42 Magyarul: Ma (banati kiejtés szerint). 43 Mennyei + ékezzettel: Iparos. 45 Első két betű fordítva: növény, a többi három betű az abécé egymásután következő betűi. 46 Fordítva: Becézett fiunév. 47 Végén A-val: szülő. 48 Fordítva O-val: Állati fekhelyen van. 49 Egész. 51 B-vel: Török rang + A. 52 Aki tanul, az... 53 Fordítva: Köszönés. 54 Többetfizető. 56 Gazdasági munkát végez. 57 A-val: Német folyó. 58 Vissza: Arab rang. 60 Ebből iszik az arató (névelővel). 63 Fordítva: Magyarul: Tehát (kiejtés szerint). 64 Kérdőszócska. 65 Ékezzettel: Ugyanaz, mint a vissz. 49. 66 Kiejtés szerinti mássalhangzó 67 E folyó partján volt Goethe kertiháza, ahol legtöbbet dolgozott. 68 „Dobos” mássalhangzó. 70 Ebben az épületben lakik. 74 Két személynév-más (másodikon hiányzik az ékezet). 76 E helyett I-vel: folyadék. 77 Lángol. 78 Fordítva ékezet nélkül: Ház része. 79 Ugyanaz, mint a vissz. 56. 80 Kettőzött kettős mássalhangzó. 81 Ékezet pótlással: az izom fejtű. 83 Fordítva: Kettős mássalhangzó. 85 Mindennek van... 86 Mutató névmás. 87 Tánc (Becézett fiunév is). 88 N + Zenejelvény. 90 Rámáz. 93 Leir. 94 Népfej. 96 Olasz személynév-más. 97 Állati lakhely. 98 O + Lengyel város. 99 Fordítva: Goethe egyik keresztneve. 102 Kis liba + keresztül + T. 104 Vissza: Számnév. 105 Kiejtés szerinti mássalhangzó. 107 A dal. 108 Hires francia ifjúsági regényíró (?). 109 Ékezzettel: dorgál (vagy vés).

Függőleges sorok:

1 Idézet Goethe Faustjából. 2 Édes. 3 Mutató névmás. 4 Első négy betű: Női név falusiasan + Egy betű kihagyással: Testrésze. 5 Első három betű eszperantióul: Át + Fitos. 6 Bó kabát.

7 E-vel: Irány. 8 Fordítva és ékezzettel: Iparos. 9 Mi lenne, ha ez felborúna? (névelővel). 10 Orosz város. 11 Ékezzettel: Keresztül. 12 Kerítés (ékezet felesleges). 13 Első két betűjét megcserélve: Verdi híres operája. 14 Első három betű fordítva és ékezzettel: Napszak + „Magyar ciprus”-nak is hívják ezt a fát. 15 Szerszám. 16 Kártyázóknak fontos. 22 Fordítva: Egyházjog. 25 Vissza: Veteményes vagy virágos helyről való.

TAVASZI ARADÁS

A kertí pad — e kis ladik —
ma lázadó habokra vitt.
Vig szélben hullámozott a kert —
hullámozott és virága veri
habkónt fodrozva kicsapott,
átkarolta a kis padot,
a kis padot: a csolnakom, —
éreztem az ár fojt nagyon...
Éreztem, hogy már fulladok,
fojtanak lágy virághabok...
hogy merülök, hogy nincs tovább...
— Viharzottak az orgonák —
és átsaptak fejem felett
lágy szirmok: lila tengerek...

Horváth Imre.

27 Régi közmondás. 28 mint a vissz. 66. 29 Csont idegen nyelven. 31 Nem mindenkit... meg a rang, + az utolsó két betű: Nem régi. 33 Omladék + Híres operettszerző vezetékneve. 35 Goethe lakhelye. 36 Eseményterjesztő. 39 KG. 40 Végép S-sel: Nem az. 43 Ugyanaz, mint vissz. 49. 44 Fordítva: kötésző. 47 Szülő. 50 Férfinév. 54 Fordítva: Futóeső. 55 Ó + Jól (idegen nyelven). 59 Betűk képezik a könyvben. 61 Lóbetegség. 62 G-vel: Gazdasági épület. 63 Folyó. 69 Európai főváros. 70 Számnév. 71 Vissza: Nemzet. 72 Mezei nyári munkás. 73 Hőemelkedés. 75 Goethe egyik híres drámája. 82 Utolsó két betűt megcserélve és ékezzetlenné: Drámai színész. 84 E-vel: a légen vágják. 86 U. a., mint vissz. 86. 87 Fordítva: Kétezer évvel ezelőtt született. 89 „Enfante” betűi vegyesen. 91 Első három betű fordítva, magyarul: Hogy + Elmélet. 92 Igeköltő szócska + „Létvége” mássalhangzó. 93 MV + ékezzettel: Kergetne. 95 Fordított kettős mássalhangzó. 98 Első betűt utolsóinak hagyva: Délitiroli város, sokat szenvedett a világháborúban. 100 „Ota” betűi vegyesen. 101 Ceruzával és szénrel is készíthetik. 103 Ékezzettel: Biró dolga (i + l). 106 E-vel: ijesztő. 109 Sir.

A 20. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése: (Beküldte: Páll V. Géza.)

Vissz. 1. + függ. 1. „Asszonyom, amit én öntől kértem, annak nincsen ára, — amit pedig ön felajánl, nekem az igen nagyon drága!” Vissz. 34. „Nos, én rajtad két szemét látok, de te rajtam csak egyet!” Függ. 2. Sugármagas, 64. Egyetlenem. 70. Mezei virág.

Megfejtették: Minier Gábor, Antal Lujza, Ráduly Gyula, Rózsa Blanka, Frenyák Margit, Hodács Agoston, Oberst Béla, Mártonffy Zoltáné, Patyánszky Erzsébet, Szabó Illés, Zakariás I. István, Zakariás Tibor, Lengyel Edit, Brendli Pálné, Lázár Béla, Wagner Ferencné, Szabó Zoltánné, Králik Vilmos, Körössy Laci, Szabó Józsefné, Fecser Mihály, Bod Nóra, özv. Záknoffy Antalné, Benedek Judit, Misztrik Kató, Dombrády Ferenc, Misztrik Béla, Heintschel Ernő, Kósa József, Harangozó Imre, Mihály Imre, C. Minier T. Albert, Szabó Béla, Bándy Árpád, Lonay Ödön, László Antal, Kállay Lajos, Szász Sándor, Szentpétery András, Törgyéki Jenő, Balázs Gergely, Ráduly István László, Dobos Áron, Kornhoffer Lajosné, Jámbor Kálmán, dr. Szentmiklóssy Imréné, Papp Mózes.

A sorsoláson dr. Szentmiklósi Imréné (Oradea) nyerte meg a „Magyar karaván Itálián keresztül” című könyvet. Kiadóhivatalunkban átvetheti.

A 21. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése: (Beküldte: Páll V. Géza.)

Vissz. 1. „Zsíros lábas fenekéről székely gulyást majszol.” 18. A magyarok démonja, 39. „Szívesen, bár tessék elhinni, nem is ettem olyan sokat!” 93. „Tele van a város.”

Függ. 17. + 20. Thalberg a világ első zongoraművésze, de Liszt az egyetlen. 22. Doborján, 47. Rapszódia, 54. Dagoult Mária, 68. Wagner.

Megfejtették: Papp Mózes, Fecser Mihály, Oberst Béla, Brendli Pálné, Mártonffy Zoltánné, Hodács Agoston, Jámbor Kálmán, Szabó Béla, Bándy Árpád, Lonay Ödön, László Antal, Kállay Lajos, Szász Sándor, Szentpétery András, Törgyéki Jenő, Balázs Gergely, Ráduly István László, Dobos Áron, Zakariás I. István, Zakariás Tibor, Lengyel Edit, dr. Szentmiklóssy Imréné, Kósa József, Harangozó Imre, Mihály Imre, C. Minier T. Albert, Huschek Julia, özv. Záknoffy Antalné, Benedek Judit, Misztrik Kató, Dombrády Ferenc, Bod Nóra, Szabó Józsefné, Misztrik Béla, Lobenschuss József, Wagner Ferencné, Lázár Béla, Szabó Illés, Patyánszky Erzsébet, Szabó Zoltánné, Heintschel Ernő, Kerekes Zoltán, Rózsa Blanka, Frenyák Margit, Malárik Pál.

A sorsoláson Zakariás Tibor (Frumoasa) nyerte meg Sárközy Gerő: „A barázdák dala” című verseskötetét. Postára tettük.

A HOVATVEZETŐ ÜZENETE

Aczél László. A pályázat eredményét velünk nem közölték, így sajnálatunkra kérdésére nem adhatunk pontos választ. Fecser Mihály. Köszönöm a kitűnő rejtvényt. Rövidesen sorra kerül. Papp Mózes. Szomorúságában vigasztalást kívánok! A megfejtések mind jók.

Dr. BUCSANYI GYULA, egészségügyi tanácsos, főorvos, a természetes élet- és gyógymód előharcosának tollából:

Természetes gyógymód és természetes táplálkozás

Ara 145 lei.

Kapható kiadóhivatalunkban, Oradea, Str. Reg. Carol 5. Vidékieknek portóval 155 leiért szállítjuk. Utánvéttel 25 lejjel drágább.

Időszerű fontos könyv!

A tavasz a legjobb alkalom testünk természetes megfiatalítására

Főtisztelendő Plébániai Hivatal!

Ha templomot, iskolát vagy más egyházi épületet kell építeni, átalakítani, tatarozni, szívesen felajánlom szolgálataimat. Megkeresésre saját költségemen a helyszínére utazom és ott helyben elkészítem költségvetésemet, amely minden más ajánlatnál méltányosabb lesz. Régi gyakorlatom, kiváló szakembereim, nagy üzleti összeköttetésem lehetővé tették, hogy mindenütt a legnagyobb megaláztatással dolgozzam. Legyen szabad például megemlítenem, hogy a baia-spiei gyönyörű templom renoválásánál dr. Czumbel Lajos plébános úr legmesszebbmenő elismerését nyertem meg. Kiváló tisztelettel:

BÁLINT DÁNIEL
építő vállalkozó, Oradea, Str. Academiei No. 2.
Telefon: 48.

SZÍNHÁZ**„Ártatlan a feleségem“ című operett bemutatója az oradeai színházban**

Pénteken este mutatták be az oradeai közönségnek zsufolt ház előtt Adorján András és Harmath Imre „Ártatlan a feleségem“ című operettjét. A zenekart maga a fiatal, tehetséges zeneszerző Adorján András dirigálta nagy lendülettel és precizitással. Muzsikája könnyed, elegáns és finom, ami hamarosan megnyerte a közönség tetszését és minden felvonás után hosszú meleg ovációban részesítette az oradeai fiatal zeneszerzőt. A darab szövegét sok szellemes, tréfás epizód tarkítja, ami a közönséget állandó jó hangulatban tartották.

A darab meséje ötletes, eltérő a sablontól. A darab főszerepét egy szegény masamód lányt Solymosán Magda játszotta a tőle megsokkott finomsággal és kedvességgel. Partnere Jenei János, rokonszenves megjelenésével, meleg játékkal méltán osztozott a partnere sikerében. Jó figura volt Csóka. De nagy sikere volt Czopán Flóri kitudó humorának egy házasterné szerepében. Klasszikus alakja volt az amerikai nagybácsi szerepében Tompa Pufinak. Kitudók voltak Sándor Stefi, a nagyzsényű művész szerepében, továbbá Benes Ilona, Rajnai Sándor, Horváth Juci, Fekete Kató.

A szép díszletek is hozzájárultak a darab sikeréhez. Mert a darab őszinte igaz sikert aratott, a szűnni nem akaró tapsok nem a helyi szerzőnek szólnak, hanem Adorján Andrásnak, a művésznek és invenciózus zeneszerzőnek. (pá.)

HETI MŰSOR:

Vasárnap délután 3 óra: **Hajduk hadnagya.** (Olcso helyárrakkal.) — Délután 6 óra: **Urilány.** — Este 9 óra: **közívánatra: A néma levente.**

Hétfő délután 5 óra: **Házasság.** (Olcso helyárrakkal.) — Este 9 óra: **Méltóságos asszony.** (Gróf László bucsufelhívése.)

Kedden délután 5 óra: **Urilány.** (Rendes helyárrakkal.) — Este 9 óra: **szezonzáró bucsufelhívés: A néma levente.**

— **Vasárnapi előadások.** Vasárnap három előadás lesz a színházban. Délután 3 óra: **olcso helyárrakkal: A hajduk hadnagya,** délután 6 óra: **rendes helyárrakkal az Urilány kerül színre,** este 9 óra: **szintén rendes helyárrakkal a Néma levente.** Heitaj vigjátéknak lesz előadása közívánatra.

— **Házasság.** Hétfőn délután 5 óra kerül színre olcso helyárrakkal.

— **Méltóságos asszony.** Hétfőn este 9 óra kerül színre olcso helyárrakkal.

— **A társulat bucsuja.** Kedden tartja a színház szezonzáró bucsufelhívését, amikor is délután 5 óra az Urilány délutáni előadásban kerül színre Fényes Aliceval a címszerepben, rendes helyárrakkal. — Kedden este 9 óra a legnagyobb sikert és eddig állandó zsufolt házak előtt színre került Néma levente kerül színre, bucsufelhívésben rendes helyárrakkal.

— **Felhívás.** A színház igazgatósága kéri az igen tisztelt közönséget, hogy miután a társulat kedden este tartja bucsufelhívését és az utolsó napi előadásokra olyan darabok kerülnek színre, amik eddig zsufolt házak előtt lettek bemutatva, hogy az utolsó heti előadásokra a jegyeket elővételben sziveskedjenek megváltani, mert óriási az érdeklődés és az esti pénztárvitálás alkalmával tömegesen mennek el a pénztártól jegy nélkül és így nem élvezhetik azokat a fővárosi nővő és minden eddig felülmúló előadásokat, amit a társulat Oradeán produkál. Jegyelővétel naponta délelőtt 11—1-ig és délután 4—7-ig.

Kiadja az Erdélyi Lapok Lapkiadó Rt.

Primăria Municipiului Oradea.

„Sérv. Financiar.“

No. 11942—1936.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința publicului contribuabil, ca Municipiul Oradea, a început stabilirea impunerilor cu taxa și impozite comunale, lucrări ce vor fi executate de către Comisiunile repartizate după sectoare, după cum urmează, lucrând în fiecare zi dela orele 16 (4 d. m.)

COMISIA I. (Parter 3.)

15. Iunie 1936. Str. A. Pann, Tichindeal, Leagă-nului dela No. 1 până la 11.
16. " " Str. Leagă-nului dela No. 2 până la No. 18, Str. Noga, Ingustă dela No. 1. până la No. 19.
17. " " Str. Ingustă dela No. 2 până la 26, Str. Ludovic, M. Șorbul, Gen. Holban dela No. 1—15 și dela 2—10 Str. Gen. Holban dela No. 12 până la 50, Bălcescu dela 1—11.
18. " " Str. Bălcescu dela No. 13—51 și dela No. 2—62.
19. " " Str. Negruzzi dela No. 3—49 și dela No. 2—20-a.

COMISIA II. (Parter No. 19.)

15. Iunie 1936. Str. Stupinei, Petőfi, Benedek, Rafael, Röntgen, A. Sandu.
16. " " Str. Ruinelor, Secerei, Scriban, Negustorilor, Miorita, Negoiului, Mărășeanu.
17. " " Str. Luminei, D. Comșa, Lanțului, Cortului, Cârlova.
18. " " Str. Vâlșă, Cercului, Reboreanu, Sadoveanu, Sinaia.
19. " " Str. Călimănești, Tiforului, Cadilaterilor, Abrudului, Beldiceanu, Tomoviceanu.
20. " " Str. Vâlșă, Rodin, Renașterei, Vaselor, Răspunților.

COMISIA III. (Parter No. 29.)

15. Iunie 1936. Str. D. Cantemir cu soți.
16. " " Str. Lăcrimioarelor, S. M. Klein, Caragiale.
17. " " Colonia Ioșia, Str. 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45.
18. " " Colonia Ioșia Str. 46, 4, 47, 49, 50.
19. " " Colonia Ioșia Str. 51, 52, 53, 54, 55, 56.
20. " " Colonia Ioșia Str. 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63.
22. " " Colonia Ioșia Str. 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74.

COMISIA IV. (Parter No. 15.)

15. Iunie 1936. Str. Randunicii, Pasărilor, I. Vidu
16. " " Str. Stelelor, Bălții, Argeș, Richard Wagner fără soți.
17. " " Str. Richard Wagner cu soți, Grădinei, Gen. Budișteanu, Locot. Bătran Nicolae, Abator, Maior Șontu.
18. " " Str. Maior Enea, Col. Pleșoianu, Căp. Burulianu, Calea Virii, Căp. Cocorescu, V. Goldis, Maior Giurescu, Alex Roman.
19. " " Str. Calea Carpaților, Colonia Ioșia, Str. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.
20. " " Colonia Ioșia Str. 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24.
22. " " Colonia Ioșia Str. 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36.

COMISIA V. (Parter No. 1.)

15. Iunie 1936. Calea Victoriei fără soți dela No. 79. Incepând și Nrii cu soți până la 10 inclusiv.
16. " " Calea Victoriei cu soți dela No. 10 până la No. 54 inclusiv.
17. " " Calea Victoriei cu soți până la capăt și Cheiul Venetia până la No. 27 inclusiv.
18. " " Cheiul Venetia dela No. 27 în sus și Str. Raului.
19. " " Str. Cicrone, Cristina, A. Russa, Gh. Sineai și Redutei.
20. " " Str. Horia.
22. " " Str. Dr. V. Lucaciu.

COMISIA VI. (Parter No. 2.)

15. Iunie 1936. Str. Dr. I. Ciordaș, Piața Iașilor.
16. " " Str. Moldova fără soți.
17. " " Str. Moldova cu soți.
18. " " Str. Berzei, Călugăreanu, Dreaptă, A. Demetriade, Furtunei.
19. " " Str. I. Flondar, D. Gelescu, Greceanu, Str. Copsa, Cernăuțului, Simbolului, Luptei, E. Isaac, Cozminului, Patimilor.
20. " " Calea Apusului, Lombrozo, Izmailului, N. Leon, Darwin, Adevărului.

Legmodernebb, legolcsóbb
STANDARD
vas- és rézbutorgyár
Oradea, Strada A. Lázár 10.
fogházmuhely, Telef.: 707.

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja szavankint 3 lel, vastagabb betűvel 5 lel. Legkisebb apróhirdetés ára 20 lel. (Az állástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény, cím a kiadóban 10 lel.)

Adás-vétel

Egy
használt két ajtós jég-szekrény, olcsón eladó. Gyapay, Oradea, Str. Leagă-nului No. 12.

Eladó
magánházak, bérházak, telkek, szőlők, birtokok Popovics iroda, Vlăhuta 6. Telefon: 167.

Perzsabundát,
jó állapotban vennék. Cimeket a kiadóba.

Veszek
mindenféle könyveket és papírt, bármilyen tárgyakat, gummi belső hulladékot, jó állapotba levő petróleumos, fa és bádóg hordókat. Hívásra hazhoz megyek. Cím: Klein Dezső Oradea, Strada B. Deleanu No. 2.

Jégszekrény,
barok ebédli, könyvszekrény, antik szekrény eladó. Oradea, Str. Brătianu No. 21.

Eladó
egy nagy fehér cserép-kályha. Oradea, Bul. Bucureștilor No. 3.

Eladó
44 éve fennálló hang-szerület, forgalmas utcán Oradeán. Strada Episcopul Radu No. 11. Palfvnál.

Ebédli kredencz,
asztal és egy szép 6 karu villanylámpa eladó. Oradea, Str. Pasteur No. 37.

Hülönféle**Magyar-román-német-francia nyelvet**

írásban és szóban bíró irodai és orvosi-rendelői gyakorlattal, jó háziasszony, reprezentatív, 25 éves árva úri-leány állást keres ügyvédnél, orvosnál, hol lakás, koszt ellenében a háztartást is vezeti. Komoly ajánlatot bármely ardeali városból G. P. la D-na Necula, Bălți (jud. Bălți), Str. Hajdeu 7.

Oltárképeket,
kétoldalas lobogóképeket, stációképeket, vászonra festve, művészi kivitelben szállít. templomokat újjáfest és aranyoz. Herling István ak. festő, Siria, Jud. Arad.

Rövid
keresztúros zongora bérbeadó. Oradea, Str. Nic. Jiga 28.

Lakás

Kiadó
augusztus 1-re kétszobás modern lakás. Oradea, Reg Carol 19. sz.

Szoba-konyhával
Körös mellett, Aristide Dimitria 27., nyári hónapokra kiadó. Értekezni Piata Venetia gyógyszerárban.

Butorozott szoba
kiadó, nyaralóknak kiválóan alkalmas. Oradea, Str. Barieri No. 5.

2 szobás lakás
mellékhelyiségekkel. Kiadó. Oradea, Str. Codrilor 11. sz. Hadady telep.

Két szobás lakás
mellékhelyiségekkel azonnalra vagy aug. 1-re kiadó. Parcul Alba-Iulia 6. Oradea.

Azonnal kiadó
egyszobás lakás mellékhelyiségekkel. Oradea, Tache Jonescu 41.

Kiadó
szoba, konyha, speiz. Oradea, Str. Dimitrie Cantemir 55.

Kiadó
két és három szobás lakás augusztus 1-re. Oradea, Str. Duca 15.

Alkalmazás

Fiatl bádogos segédet
állandó alkalmazásra keres. Éberl. Oradea-Str. Vlăhuta No. 38.

Keresztény úri nő
háztartásban jártas, gazdaságban, plébániára vagy gyermeknevelőnek, feltétlen uricatládnál. csakis vidékre, állást keres. Cím a kiadóban.

Gazdaságba
vagy plébániára egyedül álló intelligens nő házvezetőnek elmenne. Cimeket a kiadóba.

LAPARUSITASRA
emberek magas százalékkal felvételnek. Jelenkezés a kiadóhivatalban.

Gyermekszertető
leányt, aki takarítás, hoz is ért, július 1-re felveszek. Sándor János, Oradea, Str. Praporgescu 6.

Készült a Szent László-nyomda Rt. környorgópén, Oradea, Str. Regele Carol II. No. 8.